

CELOŠTÁTNA KOMISIA OLYMPIÁDY ĽUDSKÝCH PRÁV
HELSINSKÝ VÝBOR PRE ĽUDSKÉ PRÁVA NA SLOVENSKU
UNESCO CHAIR FOR HUMAN RIGHTS EDUCATION NA
UNIVERZITE KOMENSKÉHO V BRATISLAVE

PhDr. Dagmar Horná, PhD.

Príručka Olympiády ľudských práv

2017

PhDr. Dagmar Horná, PhD.

**Průručka
Olympiády lidských práv**

**Bratislava
2017**

OBSAH

Úvod

Bratislavský kraj v krajských kolách Olympiády ľudských práv. Analýza cez víťazky a víťazov krajských kôl od IX. ročníka (2006/2007) po XIX. ročníka (2016/2017).

Štatistiky: rod/druh školy/účasť/úspech jednotlivých stredných škôl.

Bratislavský kraj v krajských kolách IX. – XIX. ročníka Olympiády ľudských práv. Frekvencia účasti a úspešnosti škôl cez „ich“ víťazky a víťazov.

Bratislavský kraj v krajských kolách Olympiády ľudských práv IX. – XIX. ročníka. Konkrétne víťazi, konkrétne víťazky, konkrétne stredné školy.

Inšpirácie pre edukáciu a súťaž v Kronikách Olympiády ľudských práv I. – XIX. ročníka a iných zdrojoch.

Kroniky Olympiády ľudských práv. Prehľad, tiráže.

Tematické zamerania (VII. – XI. ročníka) a **nosné témy** (XII. – XX. ročníka) Olympiády ľudských práv.

Témy esejí a úvah v I. – XIX. ročníku Olympiády ľudských práv.

Finálové témy celoštátnych kôl VII. – XIX. ročníka Olympiády ľudských práv.

Vzorka modelových prípadov/situácií z celoštátnych kôl Olympiády ľudských práv.

Vzdelávacie zdroje k demokratickému občianstvu, ľudským právam, prevencii násilného radikalizmu a extrémizmu a ďalšie užitočné materiály.

Propozície XX. r. Olympiády ľudských práv stredoškolskej mládeže 2017 – 2018.

Smernica č. 23/2017 o súťažiach.

1. ÚVOD

**Milé kolegyně, učiteľky, žiačky, súťažiace,
milí kolegovia, učitelia, žiaci, súťažiaci,**

prinášame Vám príručku, ktorú môžete využívať pri edukácii a tiež súťaži, ktorá nesie názov **Olympiáda ľudských práv**. Vy všetci a všetky však dobre viete, že pri témach demokratického občianstva a ľudských práv nejde len o vzdelávanie a súťaženie. Ide o život sám, osobný, pracovný, rodinný, obecný, regionálny, spoločenský, politický, každodenný. Ide, celkom nepateticky, o osud mieru a modernej demokracie v našej krajine, v Európe, vo svete...

Prihováram sa Vám v **jubilejnom XX. ročníku** našich celoštátnych aktivít. Prešli sme spolu kus cesty, mnohé učiteľky ale aj učitelia sú stálicami OEP „od bodu nula“. Pribudli ďalšie a ďalší, vystriedali sa študentské generácie. Máme veľa poznatkov, skúseností a zážitkov. A ideme ďalej, lebo musíme a chceme...

Príručku adresujeme hlavne, ale nie výlučne, všetkým typom stredných škôl Bratislavského kraja ale aj komukoľvek, kto hľadá inšpiráciu pre demokratickú prípravu alebo, inými slovami, pre posilnenie prevencie nedemokratických a antidemokratických javov a procesov.

Prinášame štatistiky, ktoré môžu byť pre stredné školy Bratislavského kraja zaujímavým pohľadným sa do vlastnej ľudskoprávnej olympijskej histórie a podnetom pre reštart. Pozorné čitateľky a pozorných čitateľov privedú k niektorým zásadným otázkam o podmienkach demokratickoobčianskej a ľudskoprávnej prípravy na školách rôznych typov, o niektorých geografických a sociologických faktoroch, atď., o ktorých diskutujeme a ešte budeme diskutovať na celoštátnej komisii, v školách aj na našich podujatiach.

Prinášame sumáre, prehľady, vzdelávacie a súťažné zdroje, ktoré môžete využiť na školských kolách OEP alebo tematických, projektových dňoch a týždňoch školy, pri príprave na krajské kolá súťaže a napokon, pri tréningu na celoštátne kolo.

Vydanie príručky je výsledkom našej komunikácie a spolupráce s Bratislavským samosprávnym krajom. Veríme, že podobne ústretové budú aj ostatné kraje.

Sme limitovaní časom i rozsahom, preto je príručka vzorkou toho, čo Vám chceme sprostredkovať. Príručka sa dostane v tlačenej forme školám Bratislavského kraja zúčastneným na XX. ročníku OEP, ostatným bude k dispozícii jej elektronická verzia, dostupná na našom webovom sídle <http://www.olp.sk/>.

Srdečne,

Dagmar Horná

v mene Celoštátnej komisie OEP; UNESCO Chair for Human Rights Education na Univerzite Komenského v Bratislave; Helsinského výboru pre ľudské práva na Slovensku

**BRATISLAVSKÝ KRAJ V KRAJSKÝCH KOLÁCH
OLYMPIÁDY ĽUDSKÝCH PRÁV¹**

**Analýza cez víťazky a víťazov krajských kôl
od IX. ročníka (2006/2007) po XIX. ročník (2016/2017)**

Štatistiky: rod/druh školy/účasť/úspech jednotlivých stredných škôl²

Štatistika: rod na krajských kolách OEP BA kraja

	IX	X	XI	XII	XIII	XIV	XV	XVI	XVII	XVIII	XIX	Spolu
Žiaci	3	3	1	3	5	4	6	5	6	6	5	47
Žiačky	5	5	7	5	3	4	2	3	2	2	3	41
Spolu	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	88

Pozn.: v niektorých ročníkoch môže ísť o totožné osoby.

Štatistika: druh školy na krajských kolách OEP BA kraja

	IX	X	XI	XII	XIII	XIV	XV	XVI	XVII	XVIII	XIX	Spolu
GYMN	8	6	8	8	7	8	8	8	8	8	8	85
SOŠ	0	2	0	0	1	0	0	0	0	0	0	03
Spolu	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	88

Pozn.: v niektorých ročníkoch môže ísť o totožné osoby/školy.

**Štatistika: školy z Bratislavy a školy mimobratislavské
na krajských kolách OEP BA kraja**

Škola	IX	X	XI	XII	XIII	XIV	XV	XVI	XVII	XVIII	XIX	Spolu
BA	7	7	7	8	6	8	6	8	7	8	7	79
MimoBA	1	1	1	0	2	0	2	0	1	0	1	9
Spolu	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	88

Pozn.: v niektorých ročníkoch môže ísť o totožné osoby/školy.

¹ Poznámky k tvorbe materiálu:

Materiál čerpá z Kroník OEP. V nich sú víťazky a víťazi krajských kôl presne a menovite zmapovaní. Pre spracovanie sme zvolili túto strednú úroveň súťaže, nakoľko Kroniky zachytávajú školské kolá len čo do číselných štatistik a nie mien.

K celoštátnemu kolu XX. ročníka by sme radi vydali materiál zachytávajúci úspešnosť škôl a súťažiacich v celoštátnych kolách OEP.

² Vzhľadom na objem dát za 19 ročníkov prinášame štatistiku IX. – XIX. ročníka. V poznámke pod tabuľkou však zachytávame aj úspešnosť školy v starších ročníkoch OEP.

BRATISLAVSKÝ KRAJ V KRAJSKÝCH KOLÁCH
IX. – XIX. ročníka OLYMPIÁDY ĽUDSKÝCH PRÁV
Frekvencia účasti a úspešnosti škôl cez „ich“ víťazky a víťazov.³

Gymnázium Jura Hronca, Novohradská 3, 821 09 Bratislava

	IX	X	XI	XII	XIII	XIV	XV	XVI	XVII	XVIII	XIX	Spolu
Žiaci	2	1	0	-	-	1	2	3	-	1	1	11
Žiačky	0	0	1	-	-	0	0	0	-	0	1	02
Spolu	2	1	1	-	-	1	2	3	-	1	2	13

Pozn.: škola bola úspešná aj v krajských kolách VIII., VII., VI., III., II.,

Gymnázium Pankúchova 6, 851 04 Bratislava

	IX	X	XI	XII	XIII	XIV	XV	XVI	XVII	XVIII	XIX	Spolu
Žiaci	-	-	0	-	-	-	1	1	2	1	0	5
Žiačky	-	-	2	-	-	-	0	0	0	0	1	3
Spolu	-	-	2	-	-	-	1	1	2	1	1	8

Pozn.: škola bola úspešná aj v krajských kolách VIII., VII., VI., IV., II.,

Gymnázium Svätej rodiny, Gercenova 3263/10, 851 01 Bratislava

	IX	X	XI	XII	XIII	XIV	XV	XVI	XVII	XVIII	XIX	Spolu
Žiaci	1	1	0	-	1	-	-	-	-	-	0	3
Žiačky	1	0	1	-	0	-	-	-	-	-	1	3
Spolu	2	1	1	-	1	-	-	-	-	-	1	6

Pozn.: škola bola úspešná aj v krajskom kole IV.

Gymnázium, Grösslingova 18, 811 09 Bratislava

	IX	X	XI	XII	XIII	XIV	XV	XVI	XVII	XVIII	XIX	Spolu
Žiaci	0	-	-	1	1	-	1	-	0	-	-	3
Žiačky	1	-	-	0	0	-	0	-	1	-	-	2
Spolu	1	-	-	1	1	-	1	-	1	-	-	5

Pozn.: škola bola úspešná aj v krajských kolách VII., II.

Evanjelické lýceum, Vranovská 2, 851 02 Bratislava

	IX	X	XI	XII	XIII	XIV	XV	XVI	XVII	XVIII	XIX	Spolu
Žiaci	-	-	-	-	-	1	0	0	-	0	-	1
Žiačky	-	-	-	-	-	1	1	1	-	1	-	4
Spolu	-	-	-	-	-	2	1	1	-	1	-	5

Pozn.: škola bola úspešná aj v krajských kolách VIII., II.

Gymnázium Jána Papánka, Vazovova 6, 811 07 Bratislava

	IX	X	XI	XII	XIII	XIV	XV	XVI	XVII	XVIII	XIX	Spolu
Žiaci	1	-	-	0	-	0	-	0	-	-	1	2
Žiačky	0	-	-	1	-	1	-	1	-	-	0	3
Spolu	1	-	-	1	-	1	-	1	-	-	1	5

Pozn.: škola bola úspešná aj v krajskom kole VI.

³ V IX. – XIX. ročníku OEP sa striedalo 19 stredných škôl, 17 z Bratislavy a 2 mimobratislavské. Údaj možno chápať ako výzvu a príležitosť pre väčší vstup mimobratislavských ale aj bratislavských stredných škôl do OEP.

Škola pre mimoriadne nadané deti a gymnázium, Teplická 7, 831 02 Bratislava

	IX	X	XI	XII	XIII	XIV	XV	XVI	XVII	XVIII	XIX	Spolu
Žiaci	-	-	-	-	-	-	-	-	2	2	1	5
Žiačky	-	-	-	-	-	-	-	-	0	0	0	0
Spolu	-	-	-	-	-	-	-	-	2	2	1	5

Gymnázium Senecká 2, 902 01 Pezinok

	IX	X	XI	XII	XIII	XIV	XV	XVI	XVII	XVIII	XIX	Spolu
Žiaci	0	0	-	0	1	-	1	-	-	-	-	2
Žiačky	1	1	-	1	0	-	0	-	-	-	-	3
Spolu	1	1	-	1	1	-	1	-	-	-	-	5

Gymnázium Malacky, Ul. 1.Mája 8, 901 01 Malacky

	IX	X	XI	XII	XIII	XIV	XV	XVI	XVII	XVIII	XIX	Spolu
Žiaci	-	-	-	-	1	-	1	-	1	-	1	4
Žiačky	-	-	-	-	0	-	0	-	0	-	0	0
Spolu	-	-	-	-	1	-	1	-	1	-	1	4

Pozn.: škola bola úspešná aj v krajskom kole II.

Gymnázium Alberta Einsteina, Einsteinova 13, 851 01 Bratislava

	IX	X	XI	XII	XIII	XIV	XV	XVI	XVII	XVIII	XIX	Spolu
Žiaci	-	-	1	-	0	-	-	0	-	-	-	1
Žiačky	-	-	1	-	1	-	-	1	-	-	-	3
Spolu	-	-	2	-	1	-	-	1	-	-	-	4

Gymnázium Metodova 2, 821 08 Bratislava

	IX	X	XI	XII	XIII	XIV	XV	XVI	XVII	XVIII	XIX	Spolu
Žiaci	-	0	-	-	-	-	-	1	-	1	-	2
Žiačky	-	1	-	-	-	-	-	0	-	0	-	1
Spolu	-	1	-	-	-	-	-	1	-	1	-	3

Pozn.: škola bola úspešná aj v krajských kolách VII., VI., V., III., II.

Gymnázium Ivana Horvátha, Ivana Horvátha 14, 821 03 Bratislava

	IX	X	XI	XII	XIII	XIV	XV	XVI	XVII	XVIII	XIX	Spolu
Žiaci	-	-	-	-	-	0	-	-	1	-	-	1
Žiačky	-	-	-	-	-	1	-	-	1	-	-	2
Spolu	-	-	-	-	-	1	-	-	2	-	-	3

Pozn.: škola bola úspešná aj v krajských kolách V., IV., III.

Gymnázium pre žiakov s telesným postihnutím, Mokrohájska 3, 844 13 Bratislava

	IX	X	XI	XII	XIII	XIV	XV	XVI	XVII	XVIII	XIX	Spolu
Žiaci	-	-	-	0	1	-	-	-	-	-	1	2
Žiačky	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	0	1
Spolu	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	1	3

Pozn.: škola bola úspešná aj v krajskom kole VIII.

Stredná odborná škola HSaO, Na pántoch 9, 831 06 Bratislava

	IX	X	XI	XII	XIII	XIV	XV	XVI	XVII	XVIII	XIX	Spolu
Žiaci	-	1	-	-	0	-	0	-	-	-	-	1
Žiačky	-	0	-	-	1	-	1	-	-	-	-	2
Spolu	-	1	-	-	1	-	1	-	-	-	-	3

Gymnázium sv. Uršule, Nedbalova 453/12, 811 01 Bratislava

	IX	X	XI	XII	XIII	XIV	XV	XVI	XVII	XVIII	XIX	Spolu
Žiaci	-	1	-	1	0	-	-	-	-	-	-	2
Žiačky	-	0	-	0	1	-	-	-	-	-	-	1
Spolu	-	1	-	1	1	-	-	-	-	-	-	3

Gymnázium F. G. Lorcu, Hronská 3, 82107 Bratislava

	IX	X	XI	XII	XIII	XIV	XV	XVI	XVII	XVIII	XIX	Spolu
Žiaci	-	-	0	-	-	-	-	-	-	0	-	0
Žiačky	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1	-	2
Spolu	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1	-	2

Gymnázium L. Novomeského, Tomášikova 2, 827 29 Bratislava

	IX	X	XI	XII	XIII	XIV	XV	XVI	XVII	XVIII	XIX	Spolu
Žiaci	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2
Žiačky	0	0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0
Spolu	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2

Bilingválne gymnázium C. S. Lewisa, Haanova 28, 851 04 Bratislava

	IX	X	XI	XII	XIII	XIV	XV	XVI	XVII	XVIII	XIX	Spolu
Žiaci	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1
Žiačky	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1
Spolu	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	2

Súkromné bilingválne gymnázium, Česká 10, 831 03 Bratislava

	IX	X	XI	XII	XIII	XIV	XV	XVI	XVII	XVIII	XIX	Spolu
Žiaci	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1
Žiačky	-	-	-	-	-	0	-	-	-	-	-	0
Spolu	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1

BRATISLAVSKÝ KRAJ V KRAJSKÝCH KOLÁCH
IX. – XIX. ročníka OLYMPIÁDY ĽUDSKÝCH PRÁV
Konkrétne víťazi, konkrétne víťazky, konkrétne stredné školy⁴

XIX. r. OEP 2016/2017

	PRIEZVISKO a meno	Škola
1.	NOSKOVÁ Karin	Gymnázium Jura Hronca, Novohradská 3, 821 09 Bratislava
2.	HARVAN Samuel	Škola pre mimoriadne nadané deti a gymnázium, Teplická 7, 831 02 Bratislava
3.	DUREC Tomáš	Gymnázium pre žiakov s telesným postihnutím, Mokrohájska 3, 844 13 Bratislava
4.	MORAN Alexandra	Gymnázium Pankúchova 6, 851 04 Bratislava
5.	SÉLEŠ Jakub	Gymnázium Malacky, Ul.1.Mája 8, 901 01 Malacky
6.	KRUPKA Oliver	Gymnázium Jura Hronca, Novohradská 3, 821 09 Bratislava
7.	ZIFFOVÁ Ester Viktória	Gymnázium Svätej rodiny, Gercenova 3263/10, 851 01 Bratislava
8.	ŠKVARENINA Róbert	Gymnázium Jána Papánka, Vazovova 6, 811 07 Bratislava

XVIII. r. OEP 2015/2016

	PRIEZVISKO a meno	Škola
1.	SMAHO Ivar	Gymnázium Metodova 2, 821 08 Bratislava
2.	ŠKVARENINA Ondrej	Gymnázium Jura Hronca, Novohradská 3, 821 09 Bratislava
3.- 4.	HARUŠINEC Adam	Škola pre mimoriadne nadané deti a Gymnázium, Teplická 7, 831 02 Bratislava
3.- 4.	ŽŇAVA Roman	Gymnázium Jura Hronca, Novohradská 3, 821 09 Bratislava Program IB Diploma
5.	SCHINDLER CH. N. Richard	Škola pre mimoriadne nadané deti a Gymnázium, Teplická 7, 831 02 Bratislava
6.	SEČKA Michal	Gymnázium Pankúchova 6, 851 04 Bratislava
7.	BLAŇÁROVÁ Viktória	Evanjelické lýceum, Vranovská 2, 851 02 Bratislava
8.	HERIBANOVÁ Natália	Gymnázium F.G. Lorcu, Hronská 3, 821 07 Bratislava

⁴ Na tomto mieste prinášame údaje z krajských kôl IX. – XIX. celoštátneho ročníka OEP a to od najmladšieho po najstarší ročník. Môžete si „vysvietiť“ mená tých súťažiacich, ktoré a ktorí víťazili opakovane.

XVII. r. OEP 2014/2015

	PRIEZVISKO a meno	Škola
1.	SEČKA Michal	Gymnázium Pankúchova 6, 851 04 Bratislava
2.	MAČAJ Andrej	Gymnázium Pankúchova 6, 851 04 Bratislava
3.	HARUŠINEC Adam	Škola pre mimoriadne nadané deti a Gymnázium, Teplická 7, 831 02 Bratislava
4.	MATUSEK Miloš	Gymnázium Ivana Horvátha, Ivana Horvátha 14, 821 03 Bratislava
5.	SCHINDLER Richard N. CH.	Škola pre mimoriadne nadané deti a Gymnázium, Teplická 7, 831 02 Bratislava
6.	SVIČEKOVÁ Lucia	Gymnázium Ivana Horvátha, Ivana Horvátha 14, 821 03 Bratislava
7.	LIPPOVÁ Vanesa	Gymnázium, Grösslingova 18, 811 09 Bratislava
8.	JURSA Daniel Kvetoslav	Gymnázium, ul. 1. Mája 8, 901 01 Malacky

XVI. r. OEP 2013/2014

	PRIEZVISKO a meno	Škola
1.	SEMAN Šimon	Gymnázium Jura Hronca, Novohradská 3, 821 09 Bratislava
2.	SMAHO Ivar	Gymnázium Metodova 2, 821 08 Bratislava
3.	ŽILAVÝ Tomáš	Gymnázium Pankúchova 6, 851 04 Bratislava
4.	KRCHŇÁKOVÁ Karin	Gymnázium Jána Papánka, Vazovova 6, 811 07 Bratislava
5.	LIĐÁKOVÁ Vanda	Gymnázium Alberta Einsteina, Einsteinova 13, 851 01 Bratislava
6.	BRŤKA Martin	Gymnázium Jura Hronca, Novohradská 3, 821 09 Bratislava
7.	ĐUREJOVÁ Barbora	Evanjelické lýceum, Vranovská 2, 851 02 Bratislava
8.	RUSINKO Martin	Gymnázium Jura Hronca, Novohradská 3, 821 09 Bratislava Program IB Diploma

XV. r. OEP 2012/2013

	PRIEZVISKO a meno	Škola
1.	JURSA Ján	Gymnázium Jura Hronca, Novohradská 3, 821 09 Bratislava
2.	SEMAN Šimon	Gymnázium Jura Hronca, Novohradská 3, 821 09 Bratislava
3.	BESEDOVÁ Michaela	Evanjelické lýceum, Vranovská 2, 851 02 Bratislava
4.	MÚČKOVÁ Michaela	Stredná odborná škola HSaO, Na pántoch 9, 831 06 Bratislava
5.	GARAJ Ondrej	Gymnázium, Grösslingova 18, 811 09 Bratislava
6.	ŽILAVÝ Tomáš	Gymnázium Pankúchova 6, 851 04 Bratislava
7.	DRGALA Andrej	Gymnázium Senecká 2, 902 01 Pezinok
8.	KOCOUREK Jakub	Gymnázium, ul. 1. Mája 8, 901 01 Malacky

XIV. r. OEP 2011/2012

	PRIEZVISKO a meno	Škola
1.	ZÁVODSKÁ Dominika	Gymnázium Jána Papánka, Vazovova 6, 811 07 Bratislava
2.	BESEDOVÁ Michaela	Evanjelické lýceum, Vranovská 2, 851 02 Bratislava
3.	JANIŠ Peter	Bilingválne gymnázium C. S. Lewisa, Haanova 28, 851 04 Bratislava
4.	BISKUPIČOVÁ Nikola	Gymnázium Ivana Horvátha, Ivana Horvátha 14, 821 03 Bratislava
5.	FRANK Patrick	Súkromné bilingválne gymnázium, Česká 10, 831 03 Bratislava
6.	FABIAN Filip	Evanjelické lýceum, Vranovská 2, 851 02 Bratislava
7.	SEMAN Šimon	Gymnázium Jura Hronca, Novohradská 3, 821 09 Bratislava
8.	BAŤKOVÁ Veronika	Bilingválne gymnázium C. S. Lewisa, Haanova 28, 851 04 Bratislava

XIII. r. OEP 2010/2011

	PRIEZVISKO a meno	Škola
1.	SÁTOROVÁ Monika	Stredná odborná škola HSaO, Na pántoch 9, 831 06 Bratislava
2.	ŠEFČOVIČ Timotej	Gymnázium, ul. 1. Mája 8, 901 01 Malacky
3.	NALEŠNIK Patrik	Gymnázium Svätej Rodiny, Gercenova 10, 851 01 Bratislava
4.	JANOŠKA Samuel	Gymnázium Senecká 2, 902 01 Pezinok
5.	KRAJČOVIČOVÁ Katarína	Gymnázium Alberta Einsteina, Einsteinova 13, 851 01 Bratislava
6.	PODLUCKÁ Lucia	Gymnázium sv. Uršule, Nedbalova 453/12, 811 01 Bratislava
7.	VU DUC Cuong	Gymnázium, Grösslingova 18, 811 09 Bratislava
8.	ZUŠŤÁK Michal	Gymnázium pre žiakov s telesným postihnutím, Mokrohájska 3, 844 13 Bratislava

XII. r. OEP 2009/2010

	PRIEZVISKO a meno	Škola
1.	SCHWEIGHOFER Lukáš	Gymnázium sv. Uršule, Nedbalova 453/12, 811 01 Bratislava
2.	ŠEBO Marek	Gymnázium, Grösslingova 18, 811 09 Bratislava
3.	MICHÁLKOVÁ Veronika	Gymnázium Jána Papánka, Vazovova 6, 811 07 Bratislava
4.	MIZERÁKOVÁ Kristína	Gymnázium Senecká 2, 902 01 Pezinok
5.	BEHÝL Peter	Gymnázium L. Novomeského, Tomášikova 2, 827 29 Bratislava
6.	LIPCSEYOVÁ Denisa	Gymnázium Svätej Rodiny, Gercenova 10, 851 01 Bratislava
7.	SMARŽOVÁ Luba	Gymnázium F.G. Lorcu, Hronská 3, 821 07 Bratislava
8.	DURECOVÁ Ingrid	Gymnázium pre žiakov s telesným postihnutím, Mokrohájska 3, 844 13 Bratislava

XI. r. OLP 2008/2009

	PRIEZVISKO a meno	Škola
1.	SMARŽOVÁ Luba	Gymnázium F. G. Lorcu, Hronská 3, 821 07 Bratislava
2.	MIŠUTOVÁ Kristína	Gymnázium Alberta Einsteina, Einsteinova 13, 851 01 Bratislava
3.	KUCHÁROVÁ Dominika	Gymnázium Pankúchova 6, 851 04 Bratislava
4.	NASONENKO Angelina	Gymnázium Pankúchova 6, 851 04 Bratislava
5.	CHUDÍK Michal	Gymnázium Alberta Einsteina, Einsteinova 13, 851 01 Bratislava
6.	MAJTÁNOVÁ Adriana	Gymnázium Antona Bernoláka, Lichnerova 69, 903 01 Senec
7.	VALKOVIČOVÁ Bianka	Gymnázium F.G. Lorcu, Hronská 3, 821 07 Bratislava
8.	FAČKOVCOVÁ Lenka	Gymnázium Jura Hronca, Novohradská 3, 821 09 Bratislava Program IB Diploma

X. r. OLP 2007/2008

	PRIEZVISKO a meno	Škola
1.	BUKOVČÁK Michal	Spojená škola Sv. Rodiny – Gymnázium, Gercenova 3263/10, 851 01 Bratislava
2.	HAMID Oliver	Gymnázium Jura Hronca, Novohradská 3, 821 09 Bratislava
3.	DRDOVÁ Eliána	Gymnázium Senecká 2, 902 01 Pezinok
4.	VALKOVIČOVÁ Bianka	Gymnázium F.G. Lorcu, Hronská 3, 821 07 Bratislava
5.	SCHILLEROVÁ Miriama	Gymnázium Metodova 2, 821 08 Bratislava
6.	ŘEZNÍČEK Michal	SOU obchodné, Na pántoch 9, 831 06 Bratislava (teraz Stredná odborná škola HSaO),
7.	KOVÁČ Mária	Stredná priemyselná škola elektrotechnická, Zochova 9, 811 03 Bratislava
8.	SASÍNEK Martin	Gymnázium sv. Uršule, Nedbalova 453/12, 811 01 Bratislava

IX. r. OLP 2006/2007

	PRIEZVISKO a meno	Škola
1.	HAMID Oliver	Gymnázium Jura Hronca, Novohradská 3, 821 09 Bratislava
2.	SOKOL Boris	Gymnázium L. Novomeského, Tomášikova 2, 827 29 Bratislava
3.	STRACHOTOVÁ Barbora	Gymnázium, Grösslingova 18, 811 09 Bratislava
4.	TARASOVIČ Zdenko	Gymnázium Jura Hronca, Novohradská 3, 821 09 Bratislava
5.	BUKOVČÁK Michal	Gymnázium Svätej rodiny, Gercenova 3263/10, 851 01 Bratislava
6.	FORMÁNEK Peter	Gymnázium Jána Papánka, Vazovova 6, 811 07 Bratislava
7.	JURČOVIČOVÁ Dana	Gymnázium Svätej rodiny, Gercenova 3263/10, 851 01 Bratislava
8.	POTOMOVÁ Kristína	Gymnázium Senecká 2, 902 01 Pezinok

**INŠPIRÁCIE PRE EDUKÁCIU A SÚŤAŽ
v KRONIKÁCH
OLYMPIÁDY ĽUDSKÝCH PRÁV I. – XIX. ročníka
a iných zdrojoch**

Kroniky OEP sú zrkadlom našich aktivít. Od ich raných podôb, ktoré sa rodili „na kolene“ nadobudli formu komplexných správ o súťažných, nesúťažných, odborných aj projektových aktivitách Celoštátnej komisie OEP a jej partnerov.

Kroniky slúžia o. i. ako zdroj inšpirácie pri príprave školských kôl súťaže. Prinášajú totiž súťažné podklady krajských kôl, testy, pre písomnú časť súťaže a tézy pre ústnu časť súťaže v slovenskom aj maďarskom jazyku. Po období zachovania stability kľúčových tém sme pristúpili k modelu, ktorý sa nám javí ako produktívny. V testoch aj témach prinášame spektrum fundamentálnych i aktuálnych ľudskoprávnych problematik. Od súťažiacich si vyžadujú – tak ako celá súťaž a život sám – zvládnutie poznatkovej bázy, zažitú skúsenosť, sledovanie tém a dejov, vnímavosť, nadhľad, analytické, logické a kritické myslenie, tréning v konkrétnych životných a študijných podmienkach, rétorické, argumentačné, diskusné schopnosti, utváranie a vyjadrovanie vlastného názoru pri vypočutí a rešpekte k iným názorom. Prосто, predpokladajú vôľu, ochotu a odvahu cibriť svoj vlastný (a tým aj všeobecný) rozum a cit, rozhodovať a spolurozhodovať o sebe, spoločnosti, meste, krajine a svete.

V Kronikách nájdete aj prehľad súťažných modulov celoštátnych kôl, témy a garantov písomných prác, najúspešnejšie z nich v plnom znení ale aj témy plenárnych rozprav a workshopov.

V tejto príručke prinášame zoznam Kroník, ich bibliografické údaje. Tlačené verzie Kroník boli a budú podľa našich možností distribuované počas jednotlivých ročníkov OEP, elektronické verzie sú dostupné na našom webovom sídle <http://www.olp.sk/>.

Prinášame tiež „v kocke“ prehľad nosných tém OEP jednotlivých ročníkov, tém esejí rs. úvah za všetkých 19 celoštátnych ročníkov, zoznam finálových zadanií v celoštátnych kolách a dosiaľ nepublikovanú vzorku modelových prípadov/situácií. Veríme, že v nich nájdete inšpiráciu pre školskú edukáciu i súťaž. Rovnako by nás potešilo, keby ste aj Vy prichádzali s vlastnými tvorivými nápadmi a podnetmi, o ktoré by sa mohla oprieť Celoštátna komisia OEP a jej partneri pri tvorbe ďalších súťažných i nesúťažných materiálov.

KRONIKY OLYMPIÁDY ĽUDSKÝCH PRÁV

Ročník/šk. rok	TIRÁŽ
I. 1998-1999	Názov: KRONIKA OLYMPIÁDY ĽUDSKÝCH PRÁV I. ⁵ Autor: PhDr. Viliam Dolník Recenzenti: Prof. PhDr. Miroslav Kusý, CSc., Mgr. Jozef Gál Technická redakcia: Mgr. Viera Stankovičová, Ivan Rafaj Vydalo: Metodické centrum Banská Bystrica Rok vydania: 1999; Náklad: 550 ks; ISBN 80-8041-288-X
II. 1999-2000	Názov: KRONIKA OLYMPIÁDY ĽUDSKÝCH PRÁV II. Autor: PhDr. Viliam Dolník Recenzenti: Prof. PhDr. Miroslav Kusý, PhD., Mgr. Jozef Gál Vydali: Slovenská komisia OĽP a Občianske združenie OLYMP Rok vydania: 2001; Náklad: 200 ks; ISBN 80-8041-288-X
III. a IV. 2000-2001 2001-2002	Názov: KRONIKA OLYMPIÁDY ĽUDSKÝCH PRÁV III. a IV. Autor: PhDr. Viliam Dolník Recenzent: Prof. PhDr. Miroslav Kusý, PhD. Vydala: IUVENTA Bratislava Rok vydania: 2002; Náklad: 400 ks; ISBN 80-8072-003-7
V. 2002-2003	Názov: KRONIKA OLYMPIÁDY ĽUDSKÝCH PRÁV V. Autor: PhDr. Viliam Dolník Recenzentka: Mgr. Miroslava Košová Vydala: IUVENTA Bratislava Rok vydania: 2003; Náklad: 400 ks; ISBN-neuvedené Výroba: Vydavateľstvo Don Bosco Bratislava
VI. 2003-2004	Názov: KRONIKA OLYMPIÁDY ĽUDSKÝCH PRÁV VI. Editor: PhDr. Viliam Dolník Recenzentka: Mgr. Miroslava Košová Vydala: IUVENTA Bratislava Rok vydania: 2004; Náklad: 600 ks; ISBN 80-8072-024-X Tlač: Vydavateľstvo STU, Bratislava Vydané s finančnou podporou Ministerstva školstva SR
VII. 2004-2005	Názov: KRONIKA OLYMPIÁDY ĽUDSKÝCH PRÁV VII. Editor: PhDr. Viliam Dolník Recenzent: Prof. PhDr. Miroslav Kusý, PhD. Vydali: Občianske združenie OLYMP Liptovský Mikuláš a IUVENTA Bratislava; Vydanie: prvé Grafické spracovanie: Katarína Pernecká – SOUL Design Rok vydania: 2005; Náklad: 2000 ks; ISBN 80-8072-036-3 Tlač: MIRIUS Bratislava s. r. o.
VIII. 2005-2006	Názov: KRONIKA OLYMPIÁDY ĽUDSKÝCH PRÁV VIII. Editor: PhDr. Viliam Dolník Recenzent: Prof. PhDr. Miroslav Kusý, PhD. Vydavateľ: IUVENTA Bratislava; Vydanie: prvé Grafické spracovanie: Katarína Pernecká – SOUL Design

⁵ Kronika I. je venovaná aj informáciám o dvoch regionálnych ročníkoch rokov 1996-1998.

	<p>Rok vydania: 2006; Náklad: 2000 ks; ISBN 80-8072-049-5 Technická spolupráca: Občianske združenie OLYMP Liptovský Mikuláš Tlač: GOEN, spol. s r.o. Jazyková úprava: Mgr. Jozefína Jambrichová</p>
<p>IX. 2006-2007</p>	<p>Názov: KRONIKA OLYMPIÁDY ĽUDSKÝCH PRÁV IX. Editor: PhDr. Viliam Dolník Recenzent: Prof. PhDr. Miroslav Kusý, PhD. Vydavateľ: IUVENTA Bratislava Grafické spracovanie: ad.cool.advertising Rok vydania: 2007; Náklad: 2000 ks; ISBN 978-80-8072-065-0 Technická spolupráca: Občianske združenie OLYMP Liptovský Mikuláš Tlač: FIDAT s. r. o. Jazyková úprava: Mgr. Jozefína Jambrichová Autor fotografií: Ján Klasovitéy Vydané s finančnou podporou Ministerstva školstva SR.</p>
<p>X. 2007-2008</p>	<p>Názov: KRONIKA OLYMPIÁDY ĽUDSKÝCH PRÁV X. Editor: PhDr. Viliam Dolník Recenzent: Prof. PhDr. Miroslav Kusý, PhD Grafické spracovanie: ad.cool.advertising Jazyková úprava: Mgr. Jozefína Jambrichová Technická spolupráca: o. z. OLYMP Liptovský Mikuláš, Lukáš Gejdoš Autor fotografií: Ján Klasovitéy Tlač: FIDAT s. r. o. Vydavateľ: IUVENTA Bratislava Rok vydania: 2008; Náklad: 2000 ks; ISBN 978-80-8072-084-1 Vydané s finančnou podporou Ministerstva školstva SR.</p>
<p>XI. 2008-2009</p>	<p>Názov: KRONIKA OLYMPIÁDY ĽUDSKÝCH PRÁV XI. Editor: PhDr. Viliam Dolník Recenzent: Prof. PhDr. Miroslav Kusý, PhD. Grafické spracovanie: ad.cool.advertising spol. s r. o. Jazyková úprava: Mgr. Jozefína Jambrichová Technická spolupráca: o. z. OLYMP Liptovský Mikuláš, Lukáš Gejdoš Autor fotografií: Ján Klasovitéy Tlač: FIDAT s. r. o. Vydavateľ: IUVENTA Bratislava Rok vydania: 2009; Náklad: 2000 ks; ISBN 978-80-8072-0933 Vydané s finančnou podporou Ministerstva školstva SR.</p>
<p>XII. 2009-2010</p>	<p>Názov: KRONIKA OLYMPIÁDY ĽUDSKÝCH PRÁV XII. Editor: PhDr. Viliam Dolník Recenzent: Prof. PhDr. Miroslav Kusý, PhD. Jazyková úprava: Mgr. Jozefína Jambrichová Technická spolupráca: o. z. OLYMP Liptovský Mikuláš, Lukáš Gejdoš Autor fotografií: Ján Klasovitéy Tlač: OTA, a. s. Vydavateľ: IUVENTA – Slovenský inštitút mládeže Rok vydania: 2010; Náklad: 1000 ks; ISBN 978-80-8072-108-4 Táto publikácia vznikla s finančným príspevím Európskej únie a štátneho rozpočtu Slovenskej republiky pri príležitosti Európskeho roka boja proti chudobe a sociálnemu vylúčeniu.</p>

<p>XIII. 2010-2011</p>	<p>Názov: KRONIKA OLYMPIÁDY ĽUDSKÝCH PRÁV XIII. ročník Editor: PhDr. Viliam Dolník Recenzent: Prof. PhDr. Miroslav Kusý, PhD. Technická spolupráca: Mgr. Lukáš Gejdoš Autor fotografií: Ján Klasovitý Vydavateľ: IUVENTA – Slovenský inštitút mládeže Grafika a tlač: VAV & ROSSI Rok vydania: 2011; Náklad: 1000 ks; ISBN 978-80-8072-116-9 Vydané s finančnou podporou MŠVVaŠ SR</p>
<p>XIV. 2011-2012</p>	<p>Názov: KRONIKA OLYMPIÁDY ĽUDSKÝCH PRÁV XIV. ročník Editor: PhDr. Viliam Dolník Recenzent: Prof. PhDr. Miroslav Kusý, PhD. Grafické spracovanie: Ing. arch. Katarína Pernecká Technická spolupráca: o. z. OLYMP Liptovský Mikuláš, Mgr. Lukáš Gejdoš Autor fotografií: Ján Klasovitý Tlač: DOLIS, s.r.o. Vydavateľ: IUVENTA – Slovenský inštitút mládeže Rok vydania: 2012; Počet strán: 56 Náklad: 1000 ks; ISBN 978-80-8072-123-7 Vydané s finančnou podporou MŠVVaŠ SR</p>
<p>XV. 2012-2013</p>	<p>Názov: KRONIKA OLYMPIÁDY ĽUDSKÝCH PRÁV, XV. ročník Editovali: PhDr. Viliam Dolník a PhDr. Dagmar Horná, PhD. Recenzent: Prof. PhDr. Miroslav Kusý, PhD. Technická spolupráca: o. z. OLYMP Liptovský Mikuláš, Mgr. Lukáš Gejdoš Autorka fotografií: Ľudmila Klasovitá Vydavateľ: IUVENTA– Slovenský inštitút mládeže Rok vydania: 2013; Náklad: 2000 ks; ISBN: 978-80-8072-138-1 Vydané s finančnou podporou MŠVVaŠ SR</p>
<p>XVI. 2013-2014</p>	<p>Názov: KRONIKA OLYMPIÁDY ĽUDSKÝCH PRÁV, XVI. ročník Autorka a zostavovateľka: PhDr. Dagmar Horná, PhD. Recenzent: Prof. PhDr. Miroslav Kusý, PhD. Technická spolupráca: o. z. OLYMP Liptovský Mikuláš, Mgr. Lukáš Gejdoš Autorka fotografií: Kristína Janková (celoštátne kolo), organizátori a partneri Vydal: Štátny pedagogický ústav Rok vydania: 2015; Náklad 500 ks; Počet strán: 104; ISBN: 978-80-8118-140-5</p>
<p>XVII. 2014-2015</p>	<p>Názov: KRONIKA OLYMPIÁDY ĽUDSKÝCH PRÁV, XVII. ročník Autorka a zostavovateľka: PhDr. Dagmar Horná, PhD. Recenzent: Prof. PhDr. Miroslav Kusý, PhD. Technická spolupráca: o. z. OLYMP Liptovský Mikuláš, Mgr. Lukáš Gejdoš Fotografie: Celoštátne kolo XVII. ročníka OLP: PhDr. Ladislav Mihálik; Otto Vollmann (BISLA); Romana Juhásová (VOP); Ľuboš Pilc (Pravda); Kancelária Ivana Štefanca; ďalšie: organizátori a partneri Rok vydania: 2015 Vydanie: prvé, elektronická verzia Vydal: Štátny pedagogický ústav Počet strán: 148 ISBN: 978-80-8118-163-4; EAN: 978 8081181634</p>

<p>XVIII. 2015-2016</p>	<p>Názov: KRONIKA OLYMPIÁDY ĽUDSKÝCH PRÁV, XVIII. ročník Autorka a zostavovateľka: PhDr. Dagmar Horná, PhD. Recenzent: Prof. PhDr. Miroslav Kusý, PhD. Technická spolupráca: Mgr. Lukáš Gejdoš Fotografie: PhDr. Ladislav Mihálik; organizátori a partneri Rok vydania: 2016 Vydanie: prvé, online dokument Vydal: Helsinský výbor pre ľudské práva na Slovensku Počet strán: 158 ISBN: 978-80-972220-1-7</p>
<p>XIX. 2016-2017</p>	<p>Názov: KRONIKA OLYMPIÁDY ĽUDSKÝCH PRÁV, XIX. ročník Autorka a zostavovateľka: PhDr. Dagmar Horná, PhD. Recenzent: Prof. PhDr. Miroslav Kusý, PhD. Technická spolupráca: Mgr. Lukáš Gejdoš Fotografie: PaedDr. Beata Bánhegyiová, organizátori a partneri Rok vydania: 2017 Vydanie: prvé Vydal: Helsinský výbor pre ľudské práva na Slovensku Náklad: 500 ks Počet strán: 174 ISBN: 978-80-972220-2-4 Vydané s finančnou podporou z rozpočtovej rezervy predsedu vlády SR</p>

TEMATICKÉ ZAMERANIA A NOSNÉ TÉMY OLYMPIÁDY ĽUDSKÝCH PRÁV⁶

NOSNÉ TÉMY XII. – XX. ročníka OEP

XX. ročník 2017/2018

„Aténska škola 21. storočia : demokracia a ľudské práva“

XIX. ročník 2016/2017

„Sloboda myslenia, svedomia, prejavu a vyznania v kontexte demokratického občianstva“

XVIII. ročník 2015/2016

„Ľudská dôstojnosť“

XVII. ročník 2014/2015

„Právo na vzdelanie a jeho kľúčové aspekty“

XVI. ročník 2013/2014

„Ľudské práva na Slovensku po dvadsiatich rokoch – odkiaľ a kam?“

⁶ Zdroj: Kroniky jednotlivých ročníkov OEP. Tematické zamerania sa uplatňovali od VII. ročníka a nosné témy od XII. ročníka.

XV. ročník 2012/2013
„**Ludské práva žien a rodová rovnosť**“

XIV. ročník 2011/2012
„**Európsky rok aktívneho starnutia a solidarity medzi generáciami 2012.**“

XIII. ročník 2010/2011
„**Európsky rok dobrovoľníctva podporujúci aktívne občianstvo.**“

XII. ročník 2009/2010
„**Multikultúrna výchova**“ a „**Boj proti chudobe a sociálnemu vylúčeniu**“ –Európsky rok boja proti chudobe a sociálnemu vylúčeniu 2010.

TEMATICKÉ ZAMERANIA VII. – XI. ročníka OLP

XI. ročník 2008/2009
„**Ochrana detí pred telesnými trestami**“

X. ročník 2007/2008
„**Zastavme domáce násilie voči ženám**“ – iniciatíva Rady Európy.

IX. ročník 2006/2007
„**Rok 30. výročia Charty'77**“

VIII. ročník 2005/2006
„**Rodová rovnosť a rovnosť príležitostí**“; súčasť projektu „**Život bez predsudkov**“
Nadácie Za toleranciu a proti diskriminácii podporeného z ESF, programu EQUAL a s podporou SNSLP (v rámci série aktivít informačnej kampane na tému prevencie diskriminácie VS/2005/0629; VP/2005/014 EK.

VII. ročník 2004/2005 „**15. Výročie Nežnej revolúcie**“; „**Život bez predsudkov**“ (v rámci projektu Nadácie Za toleranciu a proti diskriminácii podporeného z Európskeho sociálneho fondu, programu EQUAL)

TÉMY ESEJÍ a ÚVAH⁷ OLYMPIÁDY LUDSKÝCH PRÁV v I. – XIX. ročníku⁸

Ročník Školský rok	TÉMY
I. 1998-1999	bez esejí
II. 1999-2000	Čo môžem urobiť, aby sa intolerancia, diskriminácia a rasizmus stali minulosťou ?
III. 2000-2001	Právo byť iný.

⁷ Od XVIII. ročníka OLP sa písomné práce nazývajú ÚVAHY.

⁸ Poznámka: 2 regionálne kolá, piloty OLP (1996-1997 a 1997-1998) boli bez esejí.

IV. 2001-2002	Nechcem s tebou sedieť v jednej lavici, lebo si...
V. 2002-2003	<ol style="list-style-type: none"> 1. Prečo chcem byť európskym občanom. 2. Európske tradície vo Všeobecnej deklarácii ľudských práv. 3. Je interrupcia slobodným rozhodnutím ženy ? 4. Báť som sa ísť do školy...
VI. 2003-2004	<ol style="list-style-type: none"> 1. Byť tolerantný k druhým, a prečo ? 2. Som vodičkar... 3. Ideme a ukážeme tomu farebnému, kam patrí... 4. Dokážeme sa vysporiadať s predsudkami v spoločnej Európe ?
VII. 2004-2005	<ol style="list-style-type: none"> 1. Som alebo nie som rasista ? 2. Mám 54 rokov, stredoškolské vzdelanie a hľadám prácu. 3. Som nepatrný človečik malého národa vo veľkej Európe. 4. Civilizovaní ľudia by nemali stavať múry... 5. Osvienčím.
VIII. 2005-2006	<ol style="list-style-type: none"> 1. Povinnosť mi prikazuje a svedomie mi bráni. 2. Každému sa raz zide rovnosť šanci. 3. „Nechcem byť žienka domáca...“ 4. Európska charta a euroobčan.
IX. 2006-2007	<ol style="list-style-type: none"> 1. ...a vôbec – dajme iným šancu (Každý iný všetci rovní). 2. Rovnosť príležitostí pre všetkých ? 3. Kým si v škole, si len žiak... 4. Sloboda myslenia a slova v Európskej únii ako prostriedok boja proti netolerancii.
X. 2007-2008	<ol style="list-style-type: none"> 1. „Zastavme domáce násilie voči ženám“ 2. Mám kamaráta Róma aj skína... 3. Prínos Európskeho parlamentu v oblasti ľudských práv. 4. Význam náboženskej slobody a tolerancie pre našu spoločnosť. 5. Potrebuje demokracia obmedzenie slobody prejavu aby sa mohla brániť ?
XI. 2008-2009	<ol style="list-style-type: none"> 1. Pred 20 rokmi ľudia voliť slobodne nemohli, teraz môžu, aj do Európskeho parlamentu, ale budú ? 2. Chudoba cti netráti ? (Ľudová múdrosť v kontexte ľudských práv) 3. Futbal – šport alebo priestor pre manifestáciu nacionalizmu a násilia ? 4. Čo znamená November 1989 pre ľudské práva.
XII. 2009-2010	<ol style="list-style-type: none"> 1. JA a TY spolu MY. 2. Narodil som sa bez identity, ako som k nej dospel ? Nadobudol som ju ? 3. V EÚ je 19 miliónov detí ohrozených chudobou v roku boja proti chudobe a sociálnemu vylúčeniu. 4. Holokaust – pripomínať, či zabudnúť ? 5. Stačí spolicítiť s chudobnými deťmi ? Čo by som urobil ja ? 6. Predstav si, že by si sa narodil chudobný...(chudobná).
XIII. 2010-2011	<ol style="list-style-type: none"> 1. Obdivujem dobrovoľníctvo ... (Európsky rok dobrovoľníctva podporujúci aktívne občianstvo). 2. Spoločnosť je tým slobodnejšia, čím vzdelanejší sú jej členovia. 3. Nenávisť na internete – ako jej čeliť ? 4. Európsky parlament a boj proti obchodovaniu s ľuďmi. 5. Mojm najľudskejším právom je ...

	6. Gender quotas: Effective tool for empowering women or unfair ? – Rodové kvóty: efektívny alebo nespravodlivý nástroj posilňovania postavenia žien ? (eseje písané v anglickom jazyku)
XIV. 2011-2012	1. Škola základ života. A čo spoluzodpovednosť pri vzdelávaní ? 2. Starší ľudia okolo mňa- čo mi dávajú a čo môžem ja dať im ? 3. Nevadia mi menšiny, vadia mi protimenšinové postoje. 4. Sacharovova cena Európskeho parlamentu tentoraz v rukách aktivistov Arabskej jari. 5. "We didn't get anything for free, why should we care about the poor ?" slovensky preklad – My sme zadarmo nič nedostali, prečo by sme sa mali starať o chudobných ? (eseje písané v anglickom jazyku)
XV. 2012-2013	1. Mladý človek a Európa. Možnosti vplyvu na jej ďalšie smerovanie. 2. Sú povolania, ktoré sa pre mňa nehodia? 3. Ženy v politike a politika pre ženy. 4. Nobelova cena za mier pre Európsku úniu – európsky príbeh (od vojenských konfliktov k mieru a spolupráci). 5. „Gender equality - what's stopping it from becoming a reality?“ – Rodová rovnosť - čo jej bráni v tom, aby sa stala realitou? (eseje písané v anglickom jazyku)
XVI. 2013-2014	1. Pred 70 rokmi sme bojovali proti nenávisti, za slobodu a ľudské práva – dnes čelíme prejavom nenávisti opäť. 2. Voľby do Európskeho parlamentu a ľudské práva. Konaj. Reaguj. Rozhoduj. 3. Strengthening democracy through education: growing up as a global citizen – Posilňovanie demokracie prostredníctvom vzdelania: výchovu k svetobčanovi. (eseje písané v anglickom jazyku) 4. Práva dieťaťa na Slovensku. Ako môže pomôcť detský ombudsman ?
XVII. 2014-2015	1. Slobodné a zodpovedné konanie v živote. Ako využívam vzdelávanie v škole a mimo nej na získanie tejto kompetencie. 2. „Extrémisti sa kníh boja, sila vzdelania ich desí. Kniha a pero – to sú naše najsilnejšie zbrane“. – Načrtnite, čím Vás a Vašu generáciu môže inšpirovať príbeh pakistanského dievčaťa Malály Júsufovej, laureátky ceny Andreja Sacharova za slobodu myslenia, ktorú udeľuje Európsky parlament a nositeľky Nobelovej ceny mieru. 3. Dá sa naučiť tolerancii k menšinám ? 4. Ending poverty with the help of education. (Ukončenie chudoby pomocou vzdelania) (eseje písané v anglickom jazyku)
XVIII. 2015-2016	1. Vzdelávanie a výchova k ľudským právam a demokratickému občianstvu. (SJ) 2. "Migration is an expression of the human aspiration for dignity, safety and a better future." (UN Secretary-General Ban Ki-moon) — "Migrácia je vyjadrením ľudskej túžby po dôstojnosti, bezpečnosti a lepšej budúcnosti." (generálny tajomník OSN Pan Ki-mun) (AJ) 3. Mala by Európska únia podporovať ochranu ľudských práv vo svete? (SJ) 4. Demokracia, právny štát a ľudské práva : Ako sa domôcť svojich práv v demokratickom štáte? (SJ)

XIX. 2016-2017	<p>1. Rešpektovanie rozmanitosti kultúr, tradícií národov a národnej identity v kontexte slobody myslenia, svedomia a vyznania. (SJ)</p> <p>2. In September 2016, the United Nations and its 193 Member States launched a campaign called "Together" to promote respect, safety and dignity for everyone forced to flee their homes in search of a better life. How would you turn this campaign in support of refugees and migrants into reality? (AJ) (V septembri 2016 OSN a jej 193 členských štátov spustilo kampaň s názvom "SPOLOČNE" na podporu rešpektu, bezpečia a dôstojnosti pre všetkých ľudí, ktorí boli pri hľadaní lepšieho života nútení opustiť svoje domovy. Ako by ste využili túto kampaň na podporu utečencov, utečieniek a migrujúcich ľudí v reálnom živote?)</p> <p>3. Diversity: Europe's strength or weakness? (AJ) – (Diverzita: Silná alebo slabá stránka Európy?)</p> <p>4. #internet#slobodaprejavu#zodpovednosť (SJ)</p>
--------------------------	--

FINÁLOVÉ TÉMY
celoštátnych kôl VII. – XIX. ročníka OLYMPIÁDY ĽUDSKÝCH PRÁV⁹

Finálové témy VII. ročníka Olympiády ľudských práv (2004-2005)

1.	Nové ohrozenia ľudských práv.
2.	Šance, ktoré nám poskytuje európske občianstvo.
3.	Majú mať menšiny zvláštne ľudské práva ?
4.	Diskriminácia žien v Slovenskej republike – ilúzia alebo skutočnosť ?
5.	Turecko – kandidát pre vstup do EÚ ?
6.	Násilie v rodinách – vec verejná alebo vec súkromná ?
7.	Cirkvi dotované štátom alebo odluka ?
8.	Výhrada svedomia – pre a proti.

Finálové témy VIII. ročníka Olympiády ľudských práv (2005-2006)

1.	Sloboda združovania – sloboda bez hraníc ?
2.	Kto je vinný, keď dieťa spácha trestný čin ?
3.	Krajiny susediace so Slovenskou republikou – formy spolupráce.
4.	Tajné letecké prevádzanie osôb tajnými službami a ľudské práva.
5.	Rozvojová pomoc – áno alebo nie ?
6.	Právo na zdravotnícku starostlivosť.
7.	Zneužívanie detí.
8.	Globalizácia – za a proti.
9.	Dieťa bez rodiny – dieťa bez práv ?
10.	Čo podniknúť proti obchodu s ľuďmi.
11.	Emancipovaný muž.
12.	Rovnosť príležitostí – nerovnosť možností.

⁹ Podklad čerpáme z Kronik jednotlivých ročníkov. Systematicky sú finálové témy uvádzané od VII. r. OLP.

Finálové témy IX. ročníka Olympiády ľudských práv (2006-2007)

1.	Francúzska vláda proti náboženským symbolom v školách (ani burka, ani krížik).
2.	Trest smrti pre bývalého viceprezidenta Iraku Ramadána vykonaný v marci 2007.
3.	Bude ďalší Daniel Tupý ?
4.	Z Letanovskej osady do nových obydľí ...
5.	Poradte Ahtisarimu v prípade Kosova !
6.	Hedviga Malinová.
7.	Slovenská republika poskytla v r. 2006 temer najmenej azylov z nových členov EÚ.
8.	Žiak základnej školy zranil spolužiaka štetcom ...
9.	Bratislavská matka namieta voči riaditeľovi školy násilie voči synovi.
10.	Bulharské sestričky a palestínsky lekár v Lýbii.
11.	Dve spolužiačky v tomto roku si vzali život v kameňolome.
12.	Polícia odpočúvala a tajne nahrávala niekoľko telefonických rozhovorov ...

Finálové témy X. ročníka Olympiády ľudských práv (2007-2008)

1.	Zásahy polície voči protestujúcej kazašskej novinárke pred Prezidentským palácom v Bratislave.
2.	Odsúdenie novinárov za prezradenie štátneho tajomstva.
3.	Konflikt ekologických a ekonomických záujmov v Tatrách.
4.	Ochrana súkromného vlastníctva a diaľnice do roku 2010.
5.	Čo som kedy urobil (urobila) pre ľudské práva ?
6.	Prvé a posledné ľudské právo.
7.	Šport a ľudské práva.
8.	Hranice v dnešnej Európe.
9.	Žena – prezidentka Slovenskej republiky ?
10.	Využitie a zneužitie zhromažďovacieho práva.
11.	Týka sa nás Kosovo ?
12.	Majú Američania právo poukazovať na porušovanie ľudských práv na Slovensku ?

Finálové témy XI. ročníka Olympiády ľudských práv (2008-2009)

1.	Prezident – žena ?
2.	Náš prezident a ľudské práva.
3.	Aké učebnice pre menšiny ?
4.	Načo sú nám europoslanci ?
5.	Slovensko bez bariér – práva ľudí so zdravotným postihnutím.
6.	Prípád Fritzl – poučenie pre Slovensko ?
7.	Mám 16 – chcem voliť ?
8.	Ohýbaj ma mamko, pokiaľ som ja Janko.
9.	Riešenie súčasnej krízy: najprv Slovensko, potom Európa ?
10.	Verejný činiteľ ako príklad rešpektovania ľudských práv.
11.	Médiá – strážny pes demokracie ?
12.	70. výročie Slovenského štátu – polícia zasahuje.

Finálové témy XII. ročníka Olympiády ľudských práv (2009-2010)

1.	Prečo si pripomínať MDŽ ?
2.	Médiá – objektivita – Rómovia.
3.	Kone na Štrbskom plese.
4.	Švajčiarsko si nepraje minarety.
5.	Väzni z Guantánama na Slovensku.
6.	Tibet a ľudské práva.
7.	Registrované partnerstvá na Slovensku ?
8.	Dostávame v škole dost' informácií o dejinách a kultúre národnostných menšín?
9.	Vlastenectvo.
10.	Sloboda prejavu na internete.
11.	Trestná zodpovednosť od 14 rokov, volebné právo od 18 rokov ?
12.	Cudzinci, občianstvo a azyl na Slovensku.

Finálové témy XIII. ročníka Olympiády ľudských práv (2010-2011)

1.	Koniec multikulturalizmu v Európe ?
2.	Intervencia v Lýbii a ľudské práva.
3.	Pozemky v súkromnom vlastníctve a diaľnice.
4.	Analfabet – starosta ?
5.	Kresťanské kríže v štátnych školách.
6.	Tlačový zákon: právo verejného činiteľa na odpoveď.
7.	Odluka cirkvi od štátu.
8.	Českí lekári: ďakujeme, odchádzame.
9.	Povinné a dobrovoľné očkovanie.
10.	Dvojaké občianstvo.
11.	Právo na nosenie zbrane.
12.	Detský ombudsman.

Finálové témy XIV. ročníka Olympiády ľudských práv (2011-2012)

1.	Majú aj bohatší nárok na sociálne dávky ?
2.	Ako kauza Sasanka súvisí s ľudskými právami ?
3.	Požiar na Krásnej Hôrke.
4.	Eutanázia ...
5.	Sociálne dávky podmienené pracovnou povinnosťou.
6.	Dekriminalizácia marihuany ?
7.	Internet a súkromie.
8.	Právo na demonštráciu a verejný poriadok.
9.	Lekári a sestry v akcii.
10.	Ja mám dve mamy, ty máš dvoch otcov.
11.	Sú kvóty riešením ?
12.	Trest smrti v Bielorusku.

Finálové témy XV. ročníka Olympiády ľudských práv (2012-2013)

1.	Právo na život versus držba zbrane.
2.	Segregácia rómskych žiačok a žiakov.
3.	Majú ženy platiť rovnaké poisťné ako muži ?
4.	Európska vlajka v plameňoch pred Národnou radou Slovenskej republiky.
5.	Moja matka chodí do práce, ale už tri mesiace nedoniesla výplatu.
6.	Mám diplom z vysokej školy, som bez práce.
7.	Pochod neonacistov 14. marca 2013 Bratislavou.
8.	Ťažba uránu na Jahodnej pri Košiciach.
9.	Platba za reprodukovánú hudbu na stužkovej slávnosti.
10.	Učitelia a učiteľky v akcii.
11.	Sú menšiny obohatením alebo príťažou pre Slovensko ?
12.	Kauza generálneho prokurátora.

Finálové témy XVI. ročníka Olympiády ľudských práv (2013-2014)

1.	Belgicko povolilo eutanáziu detí bez obmedzenia veku.
2.	Potrebuje ústavné zakotvenie manželstva ako jedinečného zväzku muža a ženy ?
3.	Mali by byť železničné stanice označené dvojjazyčne ?
4.	Integrácia cudzincov – príbeh Anastázie Kuzminovej.
5.	Študujem v zahraničí – prečo si nemôžem zvoliť hlavu štátu ?
6.	V Bratislave Dúhový Pride, v Košiciach Pochod za život.
7.	Právo politikov na súkromie verzus právo verejnosti na informácie.
8.	Prezidentská kampaň 2014 – kam sa podeli ľudské práva ?
9.	Nulová tolerancia fyzických trestov pre deti ?
10.	Aké je miesto verejnej ochrankyne práv na Slovensku ?
11.	Manažérom mesačne za 2000, manažérkou za 1500.
12.	Referendum na Kryme.

Finálové témy XVII. ročníka Olympiády ľudských práv (2014-2015)

1.	Viete, čo si o vás myslí Google ?
2.	Rodina – základ štátu. Aká ?
3.	Školské uniformy na Slovensku ?
4.	Som alebo nie som Charlie Hebdo ?
5.	Zlyhal multikulturalizmus ?
6.	Čo s referendum na Slovensku ?
7.	V našej štvrti neznesieme azylový dom !
8.	Odluka cirkvi od štátu ?
9.	Nemusím sedieť vo väzbe – mám na kauciu.
10.	Odhalenie a zmiznutie busty Vasila Biľaka.
11.	Vyšší štátny záujem ako ospravedlnenie mučenia pri vyšetrowaní.
12.	Samovražda ako ľudské právo ?

Finálové témy XVIII. ročníka Olympiády ľudských práv (2015-2016)

1.	Utečenci na Slovensku – prečo áno, prečo či nie?
2.	Nenávistné prejavy na internete a sloboda prejavu.
3.	Vláda Slovenskej republiky – záležitosť mužov?
4.	Otec odpojil svojho 24-ročného syna Dominika s poškodeným mozgom od dýchacieho prístroja ...
5.	Vlastnenie zbrane – ústavné právo, či dôvod na obavy?
6.	Ako ďalej s rómskymi komunitami na Slovensku?
7.	Teroristi nemajú právo na ochranu pred mučením.
8.	Bezbariérovosť je pekná vec, ale príliš veľa stojí...
9.	Bezpečnosť nad slobodou?
10.	Aj nevoliť znamená voliť?
11.	Sloboda umeleckého prejavu.
12.	Na Slovensku žiadna ucelená moslimská komunita nebude!

Finálové témy XIX. ročníka Olympiády ľudských práv (2016-2017)

1.	Národná rada SR zrušila Mečiarove amnestie. – Ľudské práva obetí vs. ľudské práva amnestovaných.
2.	Korupcia – rovnosť príležitostí – dôstojnosť.
3.	Je politická korektnosť porušením slobody prejavu?
4.	Môže viesť šírenie klamstiev k porušeniu ľudských práv?
5.	Referendum o vystúpení Veľkej Británie z Európskej únie a ľudské práva.
6.	Kríza liberálnej demokracie – fikcia alebo fakt?
7.	Právo na kvalitné vzdelanie.
8.	Kto nebol na exkurzii v koncentračnom tábore alebo v múzeu holokaustu, nemôže vedieť, o čom je reč!?
9.	Dolná komora ruského parlamentu schválila zákon o dekriminalizácii niektorých prejavov domáceho násillia.
10.	Ľudia, ktorí zmrzli na európskych uliciach. Obete krutej zimy?
11.	Čo ak sa objavia burkiny na kúpaliskách a pri jazeroch na Slovensku?
12.	Očkovanie môjho dieťaťa je moja vec!

Vzorka
MODELOVÝCH PRÍPADOV/SITUÁCIÍ
z celoštátnych kôl OLYMPIÁDY ĽUDSKÝCH PRÁV¹⁰

Situácia: Pán Arnold je zdravotne postihnutý. Na verejných priestranstvách sa pohybuje pomerne šikovne a samostatne pomocou elektrického vozíka. Ak sa chce však prepraviť na väčšiu vzdialenosť, má smolu. Vozidlá mestskej hromadnej dopravy nie sú usposobené na nástup a prepravu takýchto vozíkov. Jeho partnerka, pani Barbora, sa ako nevidiaca pohybuje s pomocou vodiaceho psa a paličky. Zle nesie, že ani zastávky ani vozidlá neposkytujú hlasové informácie, čo jej sťažuje orientáciu. Dopravný podnik argumentuje, že nemá prostriedky na výmenu celého svojho vozového parku, ani na zabezpečenie príslušných technológií do všetkých vozidiel. Pán Arnold sa obrátil na štátne orgány. Tvrdí, že Dohovor o právach osôb so zdravotným postihnutím, ktorý zaväzuje štáty, aby zabezpečili prístupnosť verejnej dopravy a informačných technológií potrebám zdravotne postihnutých, jeho krajina podpísala už v roku 2006 a ratifikovala v roku 2010, takže prešlo dost času na vykonanie príslušných opatrení. Štátny orgán, na ktorý sa obrátil, odpovedal, že dopravný podnik je súkromná obchodná spoločnosť založená mestom a štát nemôže priamo zasahovať do jeho činnosti.

Zadanie: Popíšte stručne, o aké práva, či kolíziu práv ide. Aké opatrenia by ste vykonali? Ako by ste preklenuli rozpor medzi reálnou nemožnosťou okamžite splniť všetky záväzky vyplývajúce z dohovoru a dodržiavaním práv osôb so zdravotným postihnutím v doprave a v pohybe na verejných priestranstvách? Aká je úloha štátu, samosprávy a súkromných firiem, príp. mimovládnych organizácií pri implementácii a aplikácii Dohovoru?

Situácia: Pán Attila, člen riadne zaregistrovanej Strany práce sa zúčastnil povoleného zhromaždenia v centre Budapešti, pri ktorom mal na klope kabáta pripnutú veľkú červenú hviezdu. Policajť ho vyzval, aby ju odstránil. Na druhé upozornenie si ju aj sňal. Napriek tomu bol predvedený, obvinený, obžalovaný a neskôr prvostupňovým súdom odsúdený na podmienený trest za propagáciu totalitných ideológií a režimov. Rozsudok bol vynesný podľa príslušných ustanovení trestného zákona, zakazujúcich nosenie niektorých taxatívne vymenovaných symbolov. Pán Attila sa odvolal, ale vyšší vnútroštátny súd rozsudok prvostupňového súdu potvrdil. Následne postúpil svoju vec na Európsky súd pre ľudské práva v Štrasburgu. Ten rozsudok maďarských súdov zrušil s odôvodnením, že práva pána Attilu boli porušené. Niektorí sudcovia však k rozhodnutiu pripojili nesúhlasné stanovisko.

Zadanie: Popíšte, o aké základné práva a slobody ide v uvedenom prípade? O čo sa mohla opierať argumentácia maďarských súdov a na čo sa mohol odvolávať európsky súd? Aké okolnosti mohli zvažovať, prípadne, ako a v čom mohli uplatniť tzv. princíp proporcionality? Čím mohli podporiť niektorí sudcovia Európskeho súdu svoje nesúhlasné stanovisko?

¹⁰ Vzorka čerpá z materiálov XVI. – XIX. ročníka OLP. Mnohé z modelových prípadov/situácií sa orientovali na aktualizované formy konkrétnych ľudskoprávných problémov, tak ako sa vyskytli v blízkom čase pred jednotlivým celoštátnym kolom. Môžu slúžiť ako osnova pre ďalšie aktualizácie. Pokiaľ nám to možnosti dovoľia, radi by sme vydali „banku“ modelových prípadov/situácií.

Situácia: Polícia uskutočnila masívny zásah v rómskej osade. Rómovia a Rómky, podľa ich vlastných slov, čelili pri zásahu aj počas vypočúvania na policajnej stanici rôznym neprímeraným formám fyzického či psychického nátlaku. Policajti údajne vnikali do súkromných obydli, správali sa násilne, dokonca voči deťom.

Podľa výpovedí policajtov bola podnetom na zásah zhoršujúca sa bezpečnostná situácia, zvýšený počet trestných činov v okolí osady, pričom osoby podozrivé z ich spáchania sa mohli zdržiavať práve v tejto osade. Potvrdením odôvodnenosti zásahu mala byť skutočnosť, že po policajnej akcii došlo k objasneniu pätnástich trestných činov krádeží vlámaním. Polícia výpovede obyvateľiek a obyvateľov osady označila za nepravdivé, ale nepredložila žiadne záznamy (napr. video), ktoré by potvrdili opak.

Podľa správy verejnej ochrankyne práv došlo k porušeniu základných práv väčšieho počtu osôb. Nebola preukázaná naliehavá spoločenská potreba policajnej akcie, ani potreba odvracať bezprostredné a závažné ohrozenie verejného poriadku alebo zabezpečiť jeho obnovenie. Prvé vyšetrovanie, vykonané vnútornou inšpekciou samotného ministerstva vnútra, však nepotvrdilo porušenie zákona. V súčasnosti prebieha vyšetrovanie iniciované krajskou prokuratúrou.

Zadanie: O aké neprímerané zásahy do základných práv a slobôd mohlo v danom prípade ísť, ak neprímerané vôbec boli? Aké opatrenia by ste navrhli, aby sa predišlo takýmto konfliktom a interpretačným sporom medzi jednotlivými zákonnými orgánmi?

Situácia: Pani Anna má 56 rokov. Vo firme, kde pracuje ako účtovníčka, sa dlhšie poveráva o zlej obchodnej bilancii a hroziacej možnosti prepúšťania. Pani Anna je presvedčená, že vďaka dlhodobej praxi, firemnej lojalite a odborným skúsenostiam jej strata zamestnania nehrozí. Riaditeľ však jedného dňa pani Anne oznamuje, že pracovná pozícia, ktorú zastáva je nadbytočná a do 3 mesiacov musí z firmy odísť. Pani Anna to ťažko psychicky nesie, na druhej strane, chápe aj zamestnávateľa a so situáciou sa snaží zmieriť. Krátko pred odchodom z firmy sa však dozvedá, že mladá absolventka strednej školy, ktorú nedávno prijali na inú pozíciu sa začína zaučať do jej pracovnej agendy. Rozčúli ju to a rozhodne sa o miesto bojovať.

Zadanie: Popíšte, aké možnosti a nástroje má pani Anna k dispozícii na presadenie svojej pravdy. Môže byť jej snaženie vôbec úspešné, je jej rozčúlenie oprávnené? (Zamestnávateľ neskôr argumentoval, že pani Anna je už na prahu dôchodkového veku, „zaslúženého odpočinku“ a jeho povinnosťou je prispievať k znižovaniu miery nezamestnanosti mladých ľudí.) Na aké ľudskoprávne princípy sa môže pani Anna odvolávať?

Situácia: V českej obci Dolní Příbram sa rozlúčili so 14-ročným Filipom, talentovaným spevákom chlapčenského zboru, ktorý si vzal život. Filip bol gej a hoci vedel, že ho celá rodina miluje, trpel neprijatím a výsmechom spoločnosti. Samovraždu spáchal v záhrade domu, kde býval s rodičmi. Chlapecova sestra Adéla naznačila, že brat v sebe dusil sexuálnu orientáciu a mal strach, že okolie ho ako geja zavrhne; trápili ho nadávky o „buzerantoch“ a označenia zlých vecí za „gejské“; stratil vieru, že sa dá žiť v tomto svete plnom nenávisť. Filipova teta na

facebooku napísala: Odišiel len preto, že nechcel žiť v tejto spoločnosti, plnej nenávisť a predsudkov voči ľuďom čo nie sú takzvané normálni.

Zadanie: Na základe tejto skutočnej udalosti uvažujte o prvom článku Všeobecnej deklarácie ľudských práv: „Všetci ľudia sa rodia slobodní a rovní v dôstojnosti aj právach. Sú obdarení rozumom a svedomím a majú sa k sebe správať v duchu bratstva.“ Čo pre vás znamená pojem „rovnosť v dôstojnosti“?

Situácia: Inštitút pre výskum práce a rodiny urobil prieskum medzi 1560 žiakmi a žiačkami z 8. a 9. ročníka 148 základných škôl po celom Slovensku. Prieskum zameraný na výskyt násilia na deťoch ukázal alarmujúci stav. Deti sú najčastejšie vystavené fyzickému násiliu (23%) a psychickému násiliu (21%). Zanedbávanie sa ukázalo u 9 % detí, sexuálne zneužívanie priznalo 7 % detí. Rezort práce pripravil stratégiu ochrany detí pred násilím a tiež ratifikáciu Dohovoru Rady Európy o ochrane detí pred sexuálnym vykorisťovaním a sexuálnym zneužívaním. Proti ratifikácii dohovoru sa zdvihla vlna protestov zo strany niektorých spolkov, združení a inštitúcií. Ohradili sa najmä voči tomu článku dohovoru, ktorý štáty zaväzuje, aby boli deťom počas vzdelávania na prvom a druhom stupni poskytnuté informácie o rizikách sexuálneho vykorisťovania a sexuálneho zneužívania ako aj o prostriedkoch na svoju ochranu. Informácie majú byť podľa dohovoru prispôsobené vývojovému štádiu detí. Osobitná pozornosť sa má venovať rizikovým situáciám, predovšetkým tým, ktoré zahŕňajú použitie nových informačných a komunikačných technológií. Odporcovia ratifikácie argumentovali, že akékoľvek informácie o sexualite patria do rodinnej výchovy a ratifikáciou by štát porušil právo rodičov zabezpečovať výchovu a vzdelávanie svojich detí v zhode s ich vlastným náboženským a filozofickým presvedčením.

Zadanie: Aký je váš pohľad na aplikáciu rôznych ľudských práv, o ktoré v danom prípade ide? Aký je váš názor na celkovú problematiku násilia páchaného na deťoch, možnosti jeho predchádzania, eliminácie, prevencie, na miesto informácií o sexualite, o sexuálnom a reprodukčnom zdraví v systéme výchovy a vzdelávania, na úlohu štátu, školy, médií a rodiny v tomto procese?

Situácia: Hlasovanie vo voľbách aj v referende je v demokratických spoločnostiach tajné. Každý môže pred hlasovaním aj po ňom informovať o svojom hlasovaní, ale napríklad podľa Ústavného súdu SR by nemal disponovať dôkazom o (ne)pravdivosti svojho tvrdenia. Takmer každá volička a každý volič má mobilný telefón. Odfotografovanie volebného lístka trvá pár sekúnd. V parlamente možno zakázať fotografovanie hlasovacích lístkov pri tajnom hlasovaní i kontrolovať dodržiavanie tohto zákazu. Vo voľbách a v referende ho tiež možno zakázať, ale presadenie tohto zákazu a jeho kontrola sú v tisícoch volebných miestnostiach nereálne. Nie je v silách okrskových komisií sledovať, čo robí hlasujúci človek za plentou a už vôbec nie zabrániť mu v odfotografovaní upraveného hlasovacieho lístka. V niektorých krajinách zákon umožňuje hlasovať vo voľbách aj prostredníctvom internetu. Takáto forma hlasovania je populárna najmä u niektorých vekových skupín. U nás sa zatiaľ zavedenie internetového hlasovania nezvažuje. Nezvažuje sa ani zníženie vekovej hranice aktívneho volebného práva.

Zadanie: Vysvetlite, čo je podstatou a zmyslom ustanovenia o tajnosti hlasovania vo voľbách a v referende. Aké sú princípy slobodných volieb? Je fotografovanie hlasovacích lístkov v rozpore s týmito princípmi? Aké riziká z takéhoto fotografovania môžu plynúť? Uvedte svoje argumenty v prospech zavedenia možnosti hlasovania cez internet resp. porozmýšľajte, na základe akých právnych a ľudskoprávných argumentov náš zákonodarcia zatiaľ nezvažuje zavedenie takejto možnosti? Čo si myslíte o možnosti zníženia vekovej hranice aktívneho volebného práva z osemnástich rokov na sedemnásť alebo šesťnásť rokov?

Situácia: Veronika, mladá žena, hľadala prácu. Potrpela si na vzhľad (jej mama tvrdila, že príliš vyzývavý) a rada chodila na diskotéky, kde sa raz zoznámila so sympatickým mladým mužom. Ten sa ponúkol, že jej sprostredkuje výborný zárobok v zahraničí. Veronike ani nenapadlo preveriť si jeho informácie, veď bol dokonca ochotný zaplatiť jej letenku. Po príchode do cudziny jej traja muži z pracovnej agentúry, zrejme fiktívnej, okamžite odobrali osobné doklady. Ubytovali ju u jedného z mužov. Ten jej po niekoľkých dňoch oznámil, že osobné doklady jej vrátia len vtedy, keď uzavrie manželstvo s istým človekom z Blízkeho Východu. Keď vytvrvale odmietala, zavreli ju do akéhosi domu spolu s ďalšími piatimi ženami zo Slovenska, Bulharska a Ukrajiny. Z domu nemohli vychádzať. Keď protestovali, bili ich a spútané zatvárali do pivnice. Nútili ich poskytovať sexuálne služby. Veronika v zúfalstve a bezradnosti pomýšľala, že si siahne na život. – Zločineckú skupinu odhalil Interpol. Po policajnom zákroku sa ocitla Veronika na slobode. Po návrate domov však zažila šok na policii ale aj v rodnej obci. Naznačili jej, že si za problémy môže sama.

Zadanie: Uvedte, ktoré základné práva a slobody boli v danom prípade porušené? Čo by ste robili Vy na mieste Veroniky a ostatných aktérov príbehu? Čo by malrobiť štát (čo robí štát), aby zabránil podobným prípadom? Aký šok mohla Veronika zažiť po návrate domov?

Situácia: Pri sčítaní obyvateľov v roku 2021 sa na Slovensku 30 tisíc osôb prihlásilo ku keltskej národnosti. Všetko sa začalo vytvorením profilu „Sme Kelti“ na sociálnej sieti. Jeho zakladatelia tvrdili, že sú potomkovia keltského národa, ktorý dokázateľne žil aj na území dnešného Slovenska, a to v 5. storočí pred n. l. Časť Keltov a Keltiek tu údajne ostala a splynula s ostatnými etnikami. Ich potomkovia sú však identifikovateľní podľa určitých vonkajších znakov. Iniciátori novodobého keltského hnutia tieto znaky popisali a vyzývali ľudí, ktorí nimi disponujú, aby sa ku keltskej národnosti hlásili. Po zverejnení výsledkov sčítania obyvateľov predstavitelia a predstaviiteľky keltského hnutia požiadali štátne orgány o vyčlenenie príslušných financií na rozvoj kultúry keltskej menšiny, o ktoré sa bude uchádzať novozaložený Kultúrny spolok Keltiek a Keltov na Slovensku. Štátne orgány žiadosť zamietli s tým, že keltská národnosť ani keltský jazyk na Slovensku neexistuje. Keltský spolok argumentoval, že prihlásenie sa k národnosti je podľa ústavy vecou slobodnej voľby a ústava v článku o právach národnostných menšín neuvádza taxatívny zoznam uznaných národností. Navyše, Kelti nie sú žiadni prisťahovalci, sú autochtónny národ, veď tu žijú už dvetisíc päťsto rokov. Nevyčlenenie zdrojov na podporu keltskej kultúry by bolo porušením ich práv podľa čl. 34 ústavy a bola by to aj zjavná diskriminácia na základe národnosti. Naopak, predstavitelia ostatných národnostných komunít protestovali, že uznanie nároku Spolku Keltiek a Keltov na Slovensku

na kultúrne dotácie by bolo zvýhodnením tejto – podľa nich samozvanej – národnostnej skupiny a zároveň diskrimináciou ostatných, etablovaných menšín.

Zadanie: Ako by ste rozhodli Vy, keby ste boli na mieste štátnych orgánov? Považujete argumentáciu predstaviteľov a predstaviteľiek Kultúrneho spolku Keltiek a Keltov na Slovensku za správnu a právne odôvodnenú? Aké iné argumenty by ste mohli uviesť za uznanie alebo proti uznaniu keltskej národnosti na Slovensku?

Situácia: Otec opustil rodinu, keď mal Michal dvanásť rokov. Matka mala veľa starostí s tromi mladšími súrodencami. Michal začal vynechávať školu, bol drzý, odvrával, bil a šikanoval svojich spolužiakov a spolužiačky. Začal fajčiť, po večeroch sa túlal so staršími kamarátmi, občas prichádzal domov opitý. Nepomohli sedenia u psychológa, dohováranie učiteľov a učiteľiek, ani trojka zo správania. Po roku bol na návrh sociálnej kurátorky a so súhlasom svojej matky umiestnený do reedukačného centra (po starom: do „polepšovne“). Michal sa stal uzavretý, málo komunikoval so zamestnancami a zamestnankyňami centra, veľmi neochotne plnil ich pokyny. Občas sa však v ňom nahromadila zlosť a vybuchol do hlasného prejavu nesúhlasu. Vtedy ho, aj na niekoľko hodín, zavreli do osobitnej miestnosti. Sťažoval sa na nedostatočné porcie jedla, nedostatok vychádzok, na to, že jeho matke neumožňujú telefonovať mu aspoň každý druhý deň. V centre bola aj miestnosť s internetom, ale tam ho za celý mesiac pustili len raz. Keď sa pýtal, prečo mu tieto veci nedovolia, dostal odpoveď, že to nie je jeho starosť – musí si uvedomiť, že má nielen práva, ale predovšetkým povinnosti, veď je v centre s cieľom prevýchovy.

Zadanie: Uvedte, aké základné práva a slobody sú dotknuté alebo môžu byť porušené v danom prípade. Povedzte svoj názor na celkový spoločenský, rodinný a inštitucionálny kontext prípadu. Vysvetlite, ako chápete vzťah (ľudských) práv a povinností resp. voľnosti a disciplíny, na ktorý sa odvolávali výchovní pracovníci a pracovníčky centra v polemike s Michalom. Súhlasíte s ich interpretáciou tohto vzťahu?

Situácia: Parlament v istej demokratickej krajine prijal nový zákon o slobode náboženskej viery a postavení cirkví a náboženských spoločností. Podľa zákona musí každá nová cirkev dokladovať žiadosť o registráciu petíciou najmenej dvadsať tisíc svojich veriacich. Generálny prokurátor sa obrátil na sa ústavný súd. Podľa neho došlo k zásahu do slobody náboženského vyznania s dôsledkom diskriminácie na základe vyznania tým, že zákon stanovil prakticky nedosiahnuteľné kritériá pre registráciu nových cirkví. Zákon je podľa neho diskriminačný aj preto, že ani niektoré doteraz registrované cirkvi nemajú dvadsať tisíc veriacich. Ústavný súd návrh prokurátora zamietol. Svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že náboženská sloboda, rovnako ako všetky ľudské práva, je individuálne právo. Zákon o registrácii cirkví upravuje vzťah štátu k cirkvám ako takým a nijako neobmedzuje výkon práva jednotlivcov slobodne prejavovať svoje náboženstvo. Uvedené právo sa môže realizovať aj prostredníctvom iného právneho subjektu, napr. občianskeho združenia. Navyše, pri registrácii cirkví je legitímne zohľadňovať kultúrne a historické špecifiká krajiny. – Pani Mária s výrokom ústavného súdu spokojná nebola. Tvrdila, že je porušované jej individuálne právo slobody vyznania a že jej deti navštevujúce základnú školu sú diskriminované. V škole je

povinne voliteľná náboženská výchova alebo etická výchova. Ona by zvolila pre svoje deti náboženskú výchovu, ale podľa školského zákona vyučovanie náboženskej výchovy alebo náboženstva zabezpečujú len registrované cirkvi a náboženské spoločnosti. Ona ako členka neregistrovanej cirkvi takúto možnosť nemá. Porušené je nielen jej právo na slobodu vyznania ale aj právo na združovanie.

Zadanie: Uvedte, aký je Váš názor na výroky strán sporu – i v prípade rozhodnutia ústavného súdu i v prípade pani Márie. Aký je Váš celkový postoj k miestu náboženskej výchovy na štátnych školách? Uvažujte o všetkých aspektoch problematiky.

Situácia: V lete 1976 pripravovalo vedenie Americkej národno-socialistickej strany pochod v meste Skokie v štáte Illinois. Mestečko je známe tým, že tam žije mnoho ľudí z Európy, ktorí prežili holocaust a následne sa odsťahovali do Ameriky. Až jednu šestinú populácie mesta tvoria Židia a Židovky. Príslušníci národno-socialistickej strany mali pochodovať po meste v rovnošatách pripomínajúcich nacistické uniformy, so zreteľne vyobrazenými swastikami (hákovými krížmi). Oficiálnym dôvodom pochodu mal byť protest proti politike Izraela na Blízkom východe, ale úrady mali indicie o aj o tom, že prejavy majú byť predchnuté nenávisťnými rečami proti Židom. Úrady mesta pochod zakázali a zákaz bol potvrdený aj Najvyšším súdom štátu Illinois. Advokáti organizátorov pochodu sa obrátili na Najvyšší súd USA. Ten rozhodnutia nižších súdov zrušil a pochod povolil s odôvodnením, že rozhodnutím nižších súdov boli porušené dva fundamentálne princípy americkej ústavy: sloboda prejavu a sloboda zhromažďovania. Nakoniec sa pochod neuskutočnil v Skokie, ale na predmestí Chicaga. Samospráva mestečka však ako v reakcii na túto neprijemnú udalosť zriadila na hlavnej ulici múzeum holocaustu, aby si všetci ľudia v meste a na okolí uvedomili, aké hrôzy môžu rezultovať z nekontrolovanej rasovej nenávisťi.

Zadanie: Vysvetlite, rovnováhu ktorých základných práv a slobôd v danom prípade zvažovali orgány mesta, súdy štátu Illinois a nakoniec Najvyšší súd. Skúste premyslieť a uvedte, na základe akých argumentov rozhodli tak, ako rozhodli. Viete o analogických prípadoch z Európy či zo Slovenska, keď súdy rozhodovali v podobných kauzách a rozhodli presne opačne, ako Najvyšší súd USA? Čo myslíte, prečo existujú rozdiely v jurisdikcii európskych a amerických súdov v kauzách týkajúcich sa slobody prejavu, nenávisťnej reči a osobitne vyjadrovania názorov na holocaust a v čom konkrétne spočívajú tieto rozdiely?

Situácia: Mladý kandidát na poslanca do Národnej rady SR za stranu, ktorú volia prevažne príslušníci a príslušníčky približne pol miliónovej maďarskej menšiny, si vedie súkromný blog v maďarskom jazyku. Jeden z článkov zdieľal aj na svojom facebookovskom profile. Jeho bývalý spolužiak mu vytkol, že post je len v maďarčine. Považuje to za nesprávne, dokonca za drzé a arogantné. Myslí si, že ako člen strany pôsobiacej na Slovensku by mal svoje texty zverejňovať v slovenčine, alebo by mal ku každému svojmu postu v maďarčine vzápätí pripojiť slovenský preklad. Následne sa na facebooku roztrhlo vrece s príspevkami a do diskusie sa zapojil aj iný člen dotknutej strany. Bol toho názoru, že nezverejňovať posty v slovenčine nie je v súlade s občianskym charakterom strany. Iní diskutujúci reagovali, že dotýčny nesprávne interpretuje podstatu a zmysel občianstva a občianskeho princípu.

Zadanie: Uvedte, aké otázky Vám napadnú v súvislosti s týmto prípadom o osobitostiach slobody prejavu na sociálnych sieťach? Vysvetlite rozdiel medzi obsahovou a formálnou stránkou slobody prejavu. Čo si predstavujete pod pojmami „občiansky princíp“ a „občiansky charakter“ štátu, strany, organizácie a pod.? Dá sa občiansky princíp zúžiť na národnostnú a jazykovú otázku? Spomeňte si a uveďte, čo o občianskom charaktere štátu hovorí naša ústava. Čo z toho vyplýva pre hodnotenie uvedeného prípadu?

Situácia: Malej Mirke hneď po narodení zistili lekári vrodené postihnutie, chronickú lámavosť kostí. Jej mame povedali, že predtým, než si dievčatko vezme domov, musí byť zaškolená. Ostala teda v nemocnici, pri postieľke bdela na stoličke dňom i nocou niekoľko dní, nemali pre ňu riadne lôžko. Aspoň nakrátko sa šla vysilená domov vyspať. Zatiaľ však, na návrh sociálnej pracovníčky a predbežným rozhodnutím súdu bolo bábätko presunuté do detského domova. Matka okamžite žiadala súd o zrušenie predbežného rozhodnutia. Súd však na žiadosť sociálneho úradu definitívne rozhodol o zverení Mirky do ústavnej starostlivosti. Dôvodom bolo vraj to, že rodičia v domácom prostredí nebudú vedieť zabezpečiť dievčatku potrebnú starostlivosť. Matka sa odvolala, spor sa ťahal celé štyri roky. Za ten čas Mirka nebola ani jeden deň doma, celý čas trávil v zamrežovanej postieľke v dojčenskom ústave. Dokonca sa jej tam trikrát polámali jej krehké nôžky. Ani to však súd nepresvedčilo, aby zmenil svoje rozhodnutie. Až po štyroch rokoch si mama Mirku mohla zobrať domov.

Zadanie: Popíšte všetky peripetie tohto prípadu z ľudskoprávneho hľadiska. Uvažujte, či pochybili sociálna pracovníčka, súd, vedenie detského domova, rodičia, a ak áno, v čom pochybili. Uvažujte v kategóriách dôstojnosti, spravodlivého konania, práva na súkromie, rodičovských práv, najlepšieho záujmu dieťaťa, prípadne iných práv, ktoré považujete za relevantné.

Situácia: Veľká Británia sa stala prvou krajinou na svete, ktorá povoľuje špeciálnu formu asistovanej reprodukcie, pri ktorej sa narodí dieťa s genetickými informáciami od troch osôb. Zákon však túto metódu dovoľuje využiť len v prípade, keď matka trpí zriedkavou genetickou, tzn. mitochondriálnou poruchou, spôsobujúcou ťažké poškodenie plodu. Vedci vyvinuli dve techniky oplodnenia v takýchto prípadoch. Prvá, staršia, spočíva v tom, že sa najprv spermiou otca oplodní vajíčko matky ako aj zdravej tretej ženy, darkyne. Potom sa genetickou manipuláciou preniesie zdravé jadro vajíčka matky do zdravej bunky darkyne a tá sa následne uloží do maternice matky. Podľa druhej, novejšej techniky sa manipuluje najprv s neoplođenými vajíčkami. Zdravá vretienková štruktúra z vajíčka matky bez mitochondrií sa prenáša do vajíčka darkyne, z ktorej je vretienková štruktúra (spôsobujúca delenie a rast bunky) odstránená. Až následne sa toto upravené vajíčko oplodní spermiou otca a vloží do maternice matky. Táto metóda je bezpečnejšia, riziko komplikácií je približne 1 percento.

Zadanie: Vo vedeckej komunite – a nielen v nej – nepanuje jednota v názore na novú metódu oplodnenia. Okrem toho, že stále ostáva 1%-tné riziko komplikácií, nevie sa, aké dôsledky sa môžu prejaviť u dieťaťa v neskoršej fáze jeho života. Do úvahy prichádzajú aj etické otázky. Aké základné ľudské práva sa tu môžu dostať do kolízie? Vžite sa do nestrannej

analytickej role. Uvažujte o argumentoch rôznych názorových skupín a skúste ich prezentovať. Predstavte svoju vlastnú pozíciu so zohľadnením čo najširšieho súboru okolností.

Situácia: „Nárast využívania online sociálnych sietí znamená, že ľudia už netrvajú na zachovaní svojho súkromia“ – vyhlásil ešte v roku 2010 zakladateľ Facebooku Mark Zuckerberg. (Právo na) súkromie už nie je podľa neho sociálnou normou a preto bude Facebook tomu prispôbovať pravidlá svojho používania, dodal Zuckerberg. Úplné otvorenie súkromia na sieťach však môže mať aj neblahé dôsledky.

Veľa expertov upozorňovalo na riziká Zuckerbergovho prístupu spočívajúce v tom, že sociálne siete sú v prvom rade zamerané na deti a mládež. Ich psychologické a sociálne dispozície sú však iné, ako u dospelých a vôbec nie je pravda, že súkromie pre nich nie je dôležitá hodnota. Expertka na sociálnu komunikáciu Danah Boyd tvrdí, že "pre deti bolo súkromie vždy dôležité, akurát ich predstava o ňom je iná, ako predstava dospelých. ... Pre väčšinu z nás, dospelých, je náš domov veľmi privátnym priestorom, ale pre deti nie. Väčšinou nemajú kontrolu nad tým, kto vkročí do ich izby, alebo kto príde do domu či z neho odíde. V konečnom dôsledku sa im javí, že online svet im poskytuje viac súkromia, pretože sa im zdá, že nad ním majú väčšiu kontrolu“. Práve to však môže byť len zdanie.

Zadanie: Na základe Vašich vedomostí a osobných alebo sprostredkovaných skúseností uvažujte o tomto výroku. Znamená to, že Zuckerberg navrhuje prehodnotiť obsah práva na súkromie ako ľudského práva? Aké stanovisko má zaujať štát, ktorý je hlavným garantom ľudských práv, teda aj práva na súkromie? Má ho chrániť aj proti vôli používateľov internetu, o ktorých Zuckerberg tvrdí, že nepotrebujú súkromie? Alebo má vychádzať z premisy neodňateľnosti a nescudziteľnosti ľudských práv? Aký vplyv majú moderné technológie na človeka, na spoločnosť, na medzilidské vzťahy? Potrebujeme vôbec súkromie? Ak áno/nie, prečo? Je riešením autocenzúra v online komunikácii alebo úplný prechod do offline sveta? V čom vidíte riešenie Vy?

Situácia: Mestský súd v Prahe rozhodol, že štát nemusí platiť žene z Ostravska za to, že musí žiť v znečistenom ovzduší. Pani Pavla sa domáhala miliónového odškodného, pretože úrady včas neprijali opatrenia k zlepšeniu situácie. Niektoré rakovinotvorné látky pritom na Ostravsku dosahovali až deväťnásobok povolených limitov.

Žalobu zamietol už predtým obvodný súd. Sudca mestského súdu sice potvrdil, že úrady nevydaním akčného plánu skutočne pochybili, avšak odmietol, aby štát platil nemajetkovú ujmu. Žalobkyňa vraj nedoložila, v čom konkrétne ujma spočíva. Súd skonštatoval, že nie je súvislosť medzi nesprávnym úradným postupom a dôsledkom, že ľudia musia žiť v znečistenom ovzduší – komentoval rozhodnutie právny zástupca pani Pavly.

Právnik predpokladá, že kauza doputuje až na Súdny dvor Európskej únie. Pani Pavla, i ďalší sťažovatelia, pán Vladimír, poukazujú na to, že Krajský súd v Ostrave už v minulosti rozhodol, že úrady skutočne svojou nečinnosťou porušili zákon. Krajský úrad a ministerstvo životného prostredia totiž včas nevydali akčný plán zlepšenia kvality ovzdušia, ako to ukladá príslušná smernica EÚ. Súdny dvor EÚ už raz rozhodnutím v prípade Janecek vs. Slobodný štát Bavorsko potvrdil, že ľudia majú právo domáhať sa vydania takýchto záväzných dokumentov.

Zadanie: Ide v tomto prípade o protiprávny stav, alebo prosto o daň za priemyselnú revolúciu? Majú a môžu sa nespokojní ľudia sťažovať? Ak áno, ako a čo môžu žiadať a od koho? Je podľa Vás právo na zdravie a na zdravé životné prostredie vymáhateľné spôsobom, ako sa o to usiluje pani Pavla? Ide tu aj o nejaké iné práva? Viete uviesť príklady občianskej nespokojnosti súvisiacich s problematikou zdravého životného prostredia z územia Slovenska?

VZDELÁVACIE ZDROJE

K DEMOKRATICKÉMU OBČIANSTVU, ĽUDSKÝM PRÁVAM,
PREVENCIÍ NÁSILNÉHO RADIKALIZMU A EXTRÉMIZMU
a ďalšie užitočné materiály.

Základné knižné publikácie a online publikácie v slovenskom jazyku

HORNÁ, Dagmar – PETŐCZ, Kálmán (eds.) (2015) *Právo na vzdelanie a jeho kľúčové aspekty* Bratislava : Štátny pedagogický ústav, 2015, vydanie : prvé, počet strán : 405, ISBN 978-80-8118-141-2

Dostupné aj online z <http://www.statpedu.sk/clanky/ucebnice-metodiky-publikacie-odborne-informacie/publikacie/> a <http://www.olp.sk/>

PETŐCZ, Kálmán (autor) – HORNÁ, Dagmar (vedecká redaktorka) – FIGUSCH, Viliam (ed. príloh) (2015) *Helsinská konferencia (1975) a jej ľudskoprávne dimenzie* Bratislava : Helsinský výbor pre ľudské práva na Slovensku, 2015, vydanie : prvé, počet strán : 78, ISBN 978-80-972220-0-0

HORNÁ, Dagmar – PETŐCZ, Kálmán (eds.) (2013) *Slovník ľudských práv : Príručka pre Olympiádu ľudských práv* Bratislava : Univerzita Komenského v Bratislave, 2013, vydanie : prvé, počet strán : 103, ISBN 978-80-223-3522-5

Dostupné aj online z <http://www.olp.sk/>

HORNÁ, Dagmar – PETŐCZ, Kálmán (eds.) (2013) *Vybrané texty k ľudským právam : Príručka pre Olympiádu ľudských práv* Bratislava : Univerzita Komenského v Bratislave, 2013, vydanie : prvé, počet strán : 168, ISBN 978-80-223-3523-2

Dostupné aj online z <http://www.olp.sk/>

Kompasito : Príručka výchovy a vzdelávania detí k ľudským právam (2015) IUVENTA – Slovenský inštitút mládeže, 2015, vydanie : prvé, počet strán : 316, ISBN: 978-802-8072-121-3. Publikáciu Rady Európy (2007, 2009) z anglického originálu preložil Miloš Kanjak.

Kompas : Manuál výchovy a vzdelávania mládeže k ľudským právam
[IUVENTA – Slovenský inštitút mládeže, 2008](#)

Dostupné z <https://www.iuventa.sk/sk/Publikacie/Ludske-prava/Kompas-Manual-vychovy-a-vzdelavania-mladeze-k-ludskym-pravam-alej>

Kompetencie pre demokratickú kultúru : Život rovných s rovnými v kultúrne rozmanitých demokratických spoločnostiach. Rada Európy : 2016

Originál *COMPETENCES FOR DEMOCRATIC CULTURE : Living together as equals in culturally diverse democratic societies*

Dostupné z <https://rm.coe.int/16806ccc07>

Slovenský preklad vybraných častí a vzdelávací metodický materiál sprostredkujeme po schválení v RE.

Európska dimenzia demokracie a ľudských práv

Európske vyučovacie moduly

(Originál: EEKHOUT, Anne-Marie – WILLEMSSEN, Wil *Een10voorEuropa* Haag 2014)

Text pre potreby realizácie programu *Ambasádorská škola Európskeho parlamentu* v Slovenskej republike¹¹ upravili a doplnili: HORNÁ, Dagmar – PETŐCZ, Kálmán
Bratislava : Informačná kancelária Európskeho parlamentu na Slovensku, 2017, 44 s.

Dostupné aj online z

http://www.europarl.europa.eu/slovakia/resource/static/files/other/epas_ucebnica_final.pdf

Európska únia : Magazín pre mladých, 2017, počet strán: 64, vydanie : prvé, online dokument, ISBN 978-92-79-63042-2, doi:10.2775/774316

Slovenskú verziu pripravil autorský kolektív. Publikácia vyšla s podporou Zastúpenia Európskej komisie v Slovenskej republike a Štátneho inštitútu odborného vzdelávania.

Dostupné z http://www.etest.sk/data/files/2285_europska_unia_magazin_pre_mladych.pdf

Predchádzanie násilnému extrémizmu a radikalizmu

Život s kontroverziou - Výučba kontroverzných tém prostredníctvom Výchovy k demokratickému občianstvu a ľudských práv (EDC/HRC/- Vzdelávací balíček pre učiteľ'ov a učiteľ'ky Bratislava : Výskumný ústav detskej psychológie a patopsychológie, 2017, počet strán: 69

Vydané s finančnou podporou MŠVVaŠ SR. Publikáciu Rady Európy (2015, 2016) preložila Kristína Limbecková.

Dostupné z http://www.vudpap.sk/sub/vudpap.sk/images/galeria-1/2016/extremizmus/vyucba_kontroverzných_tem_text.pdf

Príručka pre učiteľ'ov o predchádzaní násilnému extrémizmu Bratislava : Výskumný ústav detskej psychológie a patopsychológie, 2016, počet strán: 34

¹¹ Viac informácií k programu EPAS: *Ambasádorská škola Európskeho parlamentu* nájdete na webových sídlach: <http://www.ainova.sk/sk/ambasadorska-skola-ep/> a <http://www.europarl.europa.eu/slovakia/sk/mladez/epas.html>

Vydané s finančnou podporou MŠVVVaŠ SR. Publikáciu UNESCO (2016) preložila Kristína Limbecková.

Dostupné z http://www.vudpap.sk/sub/vudpap.sk/images/galeria-1/2016/extremizmus/prirucka_pre_ucitelky_a_ucitelov_o_predchadzani_nasilnemu_extremizmu_material_unesco_7.12.pdf

Ďalšie aktuálne zdroje

BERKA, Adam (koncept 2017) *Ilustrovaná Ústava Slovenskej republiky* Bratislava : 82 s.r.o., vydanie : prvé, ISBN 978-80-972686-0-2

Výbor OSN pre práva dieťaťa *Všeobecný komentár č. 20 (2016) k uplatňovaniu práv dieťaťa počas dospievania*

Dostupné z <https://www.employment.gov.sk/sk/vybor-deti-mladez/dokumenty-udalosti-3.html>

ČAČOVÁ, Zuzana – LENČO, Peter (eds) (2016) *Ľudské práva vo výchove a vzdelávaní : aktuálny stav, výzvy a inšpirácie* Bratislava : Nadácia otvorenej spoločnosti, 2016, vydanie : prvé, počet strán : 118, ISBN 978-80-89571-12-3 (tlačená verzia), ISBN 978-80-89571-12-0 (elektronická verzia)

Dostupné z <http://osf.sk/pribehy/letne-citanie-osf-ludske-prava-vo-vychove-a-vzdelavani-aktualny-stav-vyzvy-a-inspiracie/>

AKTUÁLNE PODKLADY PRE ŠKOLY ZAPOJENÉ do XX. ročníka OLYMPIÁDY ĽUDSKÝCH PRÁV ale aj pre iné školy

Základným dokumentom každého ročníka OLP sú Propozície, ktoré vydáva celoštátna komisia OLP. Odporúčame učiteľskej i žiackej, súťažiacjej obci dôkladné oboznámenie sa s aktuálnymi Propozíciami XX. ročníka OLP v záujme komplexnej a včasnej realizácie školských a krajských kôl súťaže. Vo vzťahu k celoštátnemu kolu odporúčame sledovať aktualizované verzie Propozícií a ďalšie dôležité podklady na webových sídlach <http://www.olp.sk/> a <https://www.iuventa.sk/sk/Olympiady/Olympiady-a-sutaze/OLP.alej>

Aktuálnosť verzie overíte dátumom vydania Propozícií na konci dokumentu.

PROPOZÍCIE XX. r. Olympiády ľudských práv stredoškolskej mládeže 2017 – 2018

Vyhlasovateľ súťaže
Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky
Odborná garancia súťaže

Celoštátna komisia Olympiády ľudských práv
v spolupráci
s UNESCO Chair for Human Rights Education na Univerzite Komenského v Bratislave
a Helsinským výborom pre ľudské práva na Slovensku

Záštitá nad podujatím

(bude spresnené)

Spoluorganizátor celoštátneho kola
IUVENTA – Slovenský inštitút mládeže

Olympiáda ľudských práv (ďalej „OLP“) je dobrovoľnou záujmovou činnosťou žiakov a žiakov stredných škôl v Slovenskej republike (ďalej „SR“). Uskutočňuje sa každoročne a možno ju organizovať na všetkých typoch stredných škôl.

Pedagogicko-organizačné pokyny ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR (ďalej „MŠVVaŠ SR“) na školský rok 2017/2018 v časti 1.5.4.1. uvádzajú:

1. V súlade s medzinárodnými záväzkami SR v problematike ľudských práv a Celoštátnou stratégiou ochrany a podpory ľudských práv v SR, schválenou vládou SR uznesením čísla 71/2015:

- a) naďalej uskutočňovať Olympiádu ľudských práv pre žiakov základných škôl,*
- b) zapájať sa do Olympiády ľudských práv ako celoštátnej súťaže žiakov stredných škôl;*

Nosná téma XX. ročníka OLP:

Aténska škola 21. storočia : demokracia a ľudské práva

Súťaž je trojstupňová, nasledovné predbežné termíny budú spresnené:

školské kolá: do 8. decembra 2017

krajské kolá: 8. februára 2018 (štvrtok)

celoštátne kolo: 11. – 13. apríla 2018 (streda – piatok), miesto bude oznámené

1. Školské kolá: do 8. decembra 2017

1.1 Zúčastňujú sa ich všetky žiačky a všetci žiaci, ktorí prejavia o súťaž záujem. Školské kolo organizuje príslušná predmetová komisia spoločenskovedných predmetov, pre túto súťaž, školská komisia OLP (ďalej „ŠK OLP“). Na jej návrh riaditeľ/riaditeľka školy poverí zodpovednú osobu, učiteľa/učiteľku riadením a koordinovaním súťaže.

1.2 Celoštátna komisia OLP (ďalej „CK OLP“) odporúča zapojiť do prípravy a realizácie školského kola (formy, obsahu, práce poroty, sprievodných nesúťažných podujatí a pod.) žiačky a žiakov. CK OLP povzbudzuje žiacku obec k iniciatívnemu prístupu.

1.3 Formu a obsah školského kola stanoví škola a ŠK OLP. CK OLP odporúča napríklad test, diskusiu s demokratickou voľbou postupujúcej alebo postupujúceho a pod. Inšpiráciou môže byť scenár krajských kôl s písomnou a ústnou zložkou súťaže (pozri nižšie) alebo súťaž v písaní a obhajobe ľudskoprávnej úvahy. Námietky na priebeh súťaže možno adresovať predsedovi/predsedičke ŠK OLP bezprostredne po vyhlásení výsledkov školského kola.

1.4 Do krajského kola postupuje víťaz alebo víťazka školského kola. Škola a ŠK OLP môžu odporučiť na postup aj súťažiaca alebo súťažiaceho z druhého miesta.

Ak škola neorganizuje školské kolo OLP a žiak/žiačka má individuálny záujem o účasť na krajskom kole OLP, je nevyhnutné, aby škola potvrdila prihlášku žiaka/žiačky individuálne. V nevyhnutnom prípade možno kontaktovať predsedu/predsedníčku krajskej komisie OLP (ďalej „KK OLP“).

O účasti súťažiacich rozhodne predseda/predsedníčka KK OLP podľa počtu prihlásených súťažiacich a kapacity súťaže.

1.5 Školské kolá sa uskutočnia do 8. decembra 2017. Všetky **prihlášky do krajského kola** musia byť doručené na adresu predsedu/predsedníčky príslušnej KK OLP **do 15. decembra 2017** (ak nie je určené inak) a to buď listom alebo naskenované emailom. Po tomto termíne nemusia byť prihlášky akceptované. Prihláška do krajského kola bude dostupná na webových sídlach <http://www.iuventa.sk/sk/Olympiady/Olympiady-a-sutaze/OLP.alej> a <http://www.olp.sk/>

2. Krajské kolá: 8. februára 2018

2.1 Zúčastňujú sa ich súťažiaci a súťažiace podľa bodu 1.4. Krajské kolá organizačne zabezpečujú školy alebo školské zariadenia, ktoré podľa návrhu predsedníčky/predseda KK OLP poverí príslušný okresný úrad.

2.2 Súťaž hodnotí krajská porota/krajské poroty po menovaní riaditeľom/riaditeľkou odboru školstva a športu okresného úradu na návrh predsedníčky/predseda KK OLP. Predsedníčky/predsedovia KK OLP navrhnú počet porôt podľa potrieb súťaže a možností organizátorov.

2.3 Krajské kolá majú dve časti, písomnú (test) a ústnu (tézy). Súťažné podklady pripraví CK OLP v spolupráci s partnermi. Test zašle IUVENTA okresným úradom a predsedníckam/predsedom KK OLP. Tézy budú umiestnené na webových sídlach <http://www.iuventa.sk/sk/Olympiady/Olympiady-a-sutaze/OLP.alej> a na <http://www.olp.sk/>

2.4 Predsedníčky a predsedovia KK OLP zabezpečia bodovanie písomnej (test) a ústnej časti (tézy) tak, aby za každú z nich bolo možné získať rovnaké bodové maximum (napr. ak test bude mať hodnotu 50 bodov, aj ústna časť bude mať hodnotu 50 bodov).

2.5 Každá súťažiaca a každý súťažiaci dostane diplom: „úspešný riešiteľ/úspešná riešiteľka krajského kola OLP“ (pri celkovom zisku bodov 60% a viac) alebo „riešiteľ/riešiteľka krajského kola OLP“ (pri celkovom zisku bodov pod 60%).

2.6 Z každého krajského kola postupuje do celoštátneho kola 8 najúspešnejších súťažiacich. V prípade rovnosti bodov rozhodne o postupujúcich krajská porota/krajské poroty podľa stanovených kritérií. Námiety na priebeh súťaže možno adresovať predsedovi/predsedníčke KK OLP bezprostredne po vyhlásení výsledkov krajského kola.

2.7 Ak sa ktokoľvek z postupujúcich vzdá postupu do celoštátneho kola, predseda/predsedníčka KK OLP rozhodne o ustanovení náhradníka/náhradníčky a oznámi to predsedníčke a tajomníčke CK OLP.

2.8 Podmienkou účasti v celoštátnom kole je vypracovanie písomnej práce – úvahy na jednu z tém, ktoré stanoví CK OLP v spolupráci s partnermi a ktoré budú zverejnené k dátumu krajských kôl na <http://www.iuventa.sk/sk/Olympiady/Olympiady-a-sutaze/OLP.alej> a www.olp.sk.

2.9 Závazné pokyny k napísaniu a zaslaníu písomných prác – úvah:

- o rozsah: 3 normostrany (jedna normostrana má 1800 znakov vrátane medzier); písmo: Times New Roman 12;
- o prácu treba dodať v stanovenej 3-stranovej forme a v niektorom z formátov: .doc, .docx, .rtf, .odt – pozri prílohu č. 1;
- o verzie úvahy: 1 ks elektronickej úvahy a 1 ks tlačenej, zopnutej a podpísanej úvahy;
- o adresát/adresátka na zaslanie elektronickej aj tlačenej verzie úvahy: predseda/predsedička KK OLP príslušného kraja – pozri prílohu č. 2;
- o **termín zaslania úvahy: do 16. februára 2018.**

2.10 Predseda/predsedička KK OLP a) pošle prijaté písomné práce predsedníčke CK OLP, tlačene verzie listom a elektronicke emailom; b) vypracuje záverečnú správu o priebehu a výsledkoch školských kôl a krajského kola súťaže odošle ju emailom predsedníčke CK OLP a tajomníčke CK OLP. Písomné práce a záverečnú správu predseda/predsedička KK OLP odošle **do 28. februára 2018.**

2.11 Výdavky súvisiace s prípravou a organizovaním súťaže hradí okresný úrad z účelových prostriedkov ministerstva vnútra SR (smernica MŠVVaŠ SR č. 6/2013, ktorou sa mení smernica č. 27/2011 o organizovaní, riadení a finančnom zabezpečení súťaží detí a žiakov škôl a školských zariadení).

3. Celoštátne kolo: 11. – 13. apríla 2018

3.1 Celoštátneho kola sa zúčastňuje 8 súťažiacich za každý kraj, 64 súťažiacich z celej SR.

3.2 Miesto celoštátneho kola bude spresnené. CK OLP zverejní *Súťažný poriadok celoštátneho kola a Vademecum súťažiacej a súťažiaceho.*

3.3 Celoštátne kolo má tri časti; v prvej časti súťažiaci a súťažiaci riešia modelové prípady/situácie, v druhej obhajujú svoje úvahy, oboje pred postupovými porotami; hodnotenie týchto dvoch častí je v pomere 1 : 1.

3.4 Postupové poroty sú najmenej trojčlenné a pred každou z nich súťaží spravidla 16 súťažiacich. Z každej postupovej poroty postupujú súťažiaci a súťažiaci z 1. – 3. miesta, spolu maximálne 12 súťažiacich, do tretej časti súťaže, ktorou je finále.

3.5 Vo finále pred najmenej trojčlennou finálovou porotou, celým plénom (žiackym, učiteľským, partnerským) a hosťami podujatia si súťažiaci a súťažiaci žrebujú zadania týkajúce sa aktuálnych ľudskoprávnych problematik a kľúčových tém a bezprostredne na ne reagujú. Finálová porota zložená z domácich i zahraničných odborníkov a odborníkov v oblasti ľudských práv stanoví poradie súťažiacich na 1. – 12. mieste.

3.6 Vyhodnocuje a zverejňuje sa len bodový zisk súťažiacich na 1. – 12. mieste; záznam o účasti ostatných súťažiacich bude zhotovený v abecednom poradí, bez uvedenia bodového zisku a umiestnenia. Všetci súťažiaci a všetky súťažiaci dostanú diplom.

3.7 Námietyky na priebeh súťaže možno adresovať predsedníčke CK OLP na mieste konania súťaže do 30 minút po vyhlásení výsledkov celoštátneho kola. Predsedníčka CK OLP na mieste rozhodne o spôsobe vybavenia námietky.

3.8 Všetky účastníčky a všetci účastníci celoštátneho kola budú môcť v jeho priebehu vyplniť dotazník spätnej väzby. Spracované dotazníky poskytnú kvantitatívne aj kvalitatívne dáta z

celoštátneho kola a celého ročníka OLP a pomôžu CK OLP a) reagovať na podnety, b) komunikovať s partnermi a získať ich podporu, c) skvalitňovať súťaž a sprievodné aktivity.

3.9 Víťazi a víťazky celoštátneho kola získajú ceny podľa možností organizátorov a partnerov. Podrobnosti budú ohlásené priebežne resp. pri otvorení celoštátneho kola.

3.10 Predsedníčka CK OLP pripraví Kroniku XX. ročníka OLP, ktorá bude zverejnená na <http://www.iuventa.sk/sk/Olympiady/Olympiady-a-sutaze/OLP.alej> a www.olp.sk. (v závislosti na možnostiach bude vydaná aj v tlačenej podobe).

3.11 Účasť učiteľiek a učiteľov na celoštátnom kole je tradične žiaduca s ohľadom na jeho špecifikum ako 3-dňovej súťaže sprevádzanej odbornými vzdelávacími podujatiami. Nakoľko organizátori hradia cestovné, ubytovanie a stravu, očakáva sa účasť motivovaných a aktívnych učiteľiek a učiteľov, ktorí majú vážny záujem o zapojenie do všetkých častí celoštátneho kola OLP (CK OLP neakceptuje účasť len vo forme pedagogického sprievodu).

3.12 Všetky náklady súťažiacim a porotám (cestovné, ubytovanie, stravovanie a poistné) budú hradené z prostriedkov MŠVVaŠ SR prostredníctvom IUVENTY a z prostriedkov spolupracujúcich partnerov. Všetky náklady učiteľkám a učiteľom budú hradené prostredníctvom CK OLP a z prostriedkov partnerov. Nárok na úhradu všetkých nákladov vzniká len pri plnej a aktívnej účasti na podujatí. Bližšie usmernenie bude zverejnené v pokynoch a informáciách k celoštátnemu kolu.

Vydala: Celoštátna komisia OLP

PhDr. Dagmar Horná, PhD.

Bratislava 03.10.2017

predsedníčka Celoštátnej komisie OLP

Prílohy (na stiahnutie na webových sídlach olp.sk a [Iuventy](http://iuventy.sk)):

1. Predpísaný formát písomných prác – úvah.
2. Predsedovia/predsedníčky KK OLP príslušného kraja – kontakty na zaslanie úvah.

Skratky:

CK OLP : celoštátna komisia Olympiády ľudských práv

IUVENTA : IUVENTA – Slovenský inštitút mládeže

KK OLP : krajská komisia/krajské komisie Olympiády ľudských práv

MŠVVaŠ SR : ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky

OLP : Olympiáda ľudských práv

SR : Slovenská republika

ŠK OLP : školská komisia Olympiády ľudských práv

SMERNICA č. 23/2017 O SÚŤAŽIACH

Ďalším dokumentom, s ktorým je potrebné oboznámiť sa, je Smernica o súťažiach, ktorú vydalo MŠVVaŠ SR s platnosťou od 1. 6. 2017.

Dostupná z <https://www.iuventa.sk/sk/Olympiady/Novinky/nova-smernica-o-sutaziach.alej?ind=>

Názov: Príručka Olympiády ľudských práv
Autorka: PhDr. Dagmar Horná, PhD.
Rok vydania: 2017
Vydanie: prvé
Vydala: Celoštátna komisia Olympiády ľudských práv
Počet strán: 44

Vydanie publikácie bolo finančne podporené Bratislavským samosprávnym krajom.